

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
KOORDİNASYON BİRİMİ

**MESLEKİ VE TEKNİK ÖĞRETİM DERGİSİ’NİN EĞİTSEL AÇIDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ (1953-1982)**

Proje No: SBA-2014-5011

Proje Türü

Normal Araştırma Projesi

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü:

Mustafa GÜÇLÜ

Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

TEŞEKKÜR

Bu araştırma, SBA-2014-5011 kodu ile Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Birimi tarafından desteklenmiştir. Araştırma için gerekli olan dergilerin incelenmesi ve temin edilmesi sürecinde her türlü desteği sağlayan başta Milli Kütüphane olmak üzere Ankara ve İstanbul'da bulunan üniversite ve devlet kütüphane kurum ve personeline sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
TEŞEKKÜR SAYFASI	3
ÖZET	5
ABSTRACT	6
1. GİRİŞ	7
1.1. Araştırmanın Amacı	11
1.2. Araştırmanın Önemi	11
2. YÖNTEM	13
2.1 Araştırmanın Modeli	13
2.2. Çalışma Evreni	13
2.3. Veri Toplama Aracı	13
2.4. Verilerin Analizi	14
3. BULGULAR	15
3.1. Derginin Özellikleri ve Çıkış Amacına İlişkin Bulgular	15
3.2. Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi İle İlgili Bulgular	16
3.3. Mesleki ve Teknik Eğitimde Değişimin Gerekliliği İle İlgili Bulgular	20
3.4. Mesleki ve Teknik Eğitimde Mesleki Rehberlik ve Okul Yönetimi İle İlgili Bulgular	24
3.5. Mesleki ve Teknik Eğitim Alanında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri İle İlgili Bulgular	26
3.6. Farklı Ülkelerde Görülen Mesleki ve Teknik Eğitimle İlgili Anlayış ve Uygulamalarla İlgili Bulgular	34
4. TARTIŞMA VE SONUÇ	39
KAYNAKLAR	41

MESLEKİ VE TEKNİK ÖĞRETİM DERGİSİNİN EĞİTSEL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Bu projenin amacı Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından 1953 ve 1982 yılları arasında yayın faaliyetini sürdüren Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi'nin eğitsel açıdan genel bir değerlendirmesini yapmaktır. Yaklaşık 29 yıl yayın hayatına devam eden dergi toplam 348 sayı olarak yayınlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde araştırmanın temel malzemesi olan dergiler doküman incelemesi yöntemi ile incelenmiş, içerik analizi yönteminden de faydalanılmıştır. Araştırma sonunda dergide mesleki ve teknik öğretimle ilgili olarak; mesleki ve teknik eğitimin önemi, mesleki ve teknik eğitimde değişimin gerekliliği, mesleki ve teknik eğitim alanında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri, farklı ülkelerde görülen mesleki ve teknik eğitim anlayış ve uygulamaları ile ilgili konulara yer verildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Dergi, mesleki eğitim, teknik öğretim, Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi

AN EVALUATION OF VOCATIONAL AND TECHNICAL TEACHING JOURNAL IN EDUCATIONAL ASPECTS

ABSTRACT

The aim of this Project is from educational aspects to make a general evaluation of Vocational and Technical Teaching Journal being published by Ministry of Education Directorate of Vocational and Technical Education between 1953 and 1982. The journal being published for about 29 years released as 348 issues in total. For this aim the main source of the research, the journals were investigated with document analysis method, content analysis method was also applied. At the end of the research it was revealed that in the journals mainly the following topics about vocational and technical education take place; the importance of vocational and technical education, the need of change in vocational and technical education, the problems in the area of vocational and technical education and suggested solutions, different understandings and applications in different countries in vocational and technical education,

Key words: Journal, vocational education, technical teaching, Journal of Vocational and Technical Education,

I. GİRİŞ

Bir ülkenin gelişmesini etkileyen en önemli faktörlerin başında doğal kaynaklar ve insangücü gelmektedir. Bu iki ana öğenin sonucu da üretim olarak ortaya çıkmaktadır. Bunlardan en iyi şekilde yararlanmak, yüksek düzeyde verim elde etmek gelişmeyi hedefleyen tüm ülkeler için gereklidir. Bu da en iyi şekilde eğitimle mümkün olabilmektedir. Bir ülkede doğal kaynaklardan en iyi şekilde faydalanmak ancak iyi yetişmiş insangücü ile söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle eğitimi plansız, kalitesiz ve düşük olan ülkeler zengin doğal kaynaklara sahip olsalar da istenen gelişmeyi gösterememektedir. Bu durum insan öğesinin ve onun eğitilme biçiminin ne kadar önemli olduğunu gösteren en önemli göstergelerden birisi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum eğitim olarak mesleki ve teknik eğitimin önemini ortaya koymaktadır (Alkan, Doğan ve Sezgin 2001).

Ülkelerin gelişmişliği ile bu kadar yakından ilgili olan mesleki ve teknik eğitimin istenen seviyede olması, beklentileri karşılayabilmesi, ülkenin ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştirebilmesi için eğitim tarihinin çok iyi bilinmesi, geçmişten dersler çıkarılarak geleceğin planlanması, sorunların tarihi derinlik içinde ele alınması gerekmektedir. Akyüz (2013: 1), Türk eğitim tarihinin amacını; “en eski tarihlerden günümüze kadar Türk milletinin ürettiği, benimsediği, geliştirdiği eğitim ve öğretimle ilgili düşünceleri, kurumları, uygulamaları ortaya koymak, insan yetiştirme düzenini ve nasıl bir insan tipi yetiştirilmeye çalışıldığını araştırmak, Türk toplumlarının mutluluğu ve mutsuzluğu ile eğitim ve öğretim ilişkisini araştırmak, bugünkü eğitim sorunlarımızı en iyi biçimde çözebilmek için geçmişten bir takım dersler çıkarılıp çıkarılamayacağını tartışmaktır.”

Türk eğitim tarihinin en önemli kaynaklarından birisi de dergilerdir. Türkiye’de eğitim dergiciliği alanında yapılan araştırmalar incelendiğinde belirli bir birikiminin olduğu görülmektedir. Bu araştırmalarda daha çok çocuk dergilerinin araştırma konusu olarak ele alındığı görülmektedir. Bunun yanında sayı olarak az da olsa cumhuriyet döneminde yayınlanan bazı eğitim dergilerinin eğitim sorunları açısından analiz edildiği görülmektedir. Çocuk dergileri ile ilgili yapılan eğitim tarihi araştırmalarında bu dergilerin daha çok çocuk eğitimine katkısı ele alınmıştır. Cumhuriyet döneminde yayınlanan eğitim dergileri ile ilgili araştırmalarda ise bu dergilerin Türk eğitim hayatına katkısı açısından değerlendirilmiştir.

Öğüt (2006), Yeni Yol, dergisinin çocuk eğitimindeki işlevi üzerine yapmış olduğu araştırmasında dergide yer alan yazıları incelemiştir. Bu inceleme sonunda Yeni Yol Dergisi’nin özellikle çocuk eğitimine önemli katkılar sağladığını belirtmiştir. Dergide; Ahmet Hamdi Tanpınar, Aka Gündüz, Kazım Karabekir ve Selim Sırrı Tarcan gibi önemli yazarlara ait önemli yazılar yer almaktadır.

Başaran Taş (2008), Milliyet Kardeş Dergisi'nin çocuk eğitimine katkısını incelediği araştırmasında derginin içeriğinde edebiyat ürünleri, dünyadan haberler, hayvan sevgisi ve fen bilimleri temalarının önemli bir yer tuttuğunu gözlemiştir. Taş bu araştırmasında derginin çocuğun hemen hemen tüm gereksinim ve becerilerini düşünen bir dergi olma niteliği taşıdığını, çocuğa kişisel bir ilgi ile yaklaştığını ortaya koymaktadır. Ona göre Milliyet Kardeş Dergisi yayımlandığı yıllarda pek çok çocuğa okuma ve edebiyat zevki vermiş, ayrıca bugün ustalığını kabul etmiş pek çok sanatçının keşfine de yol açmıştır. Dergi Türkçeyi etkili bir şekilde kullanmıştır.

II. Meşrutiyet döneminde yayımlanan çocuk dergilerini eğitim açısından değerlendiren Gurbetoğlu (2007), tarama yöntemi ile yapmış olduğu araştırmasında evren ve örneklem olarak bu dönemde yayımlanmış çocuk dergilerinin tamamını ele almıştır. Gurbetoğlu yapmış olduğu araştırmasını üç bölüm halinde düzenlenmiştir. Birinci bölümde ilgili döneme ait dergiler amaç, muhteva ve etkinlikleri itibariyle kısaca tanıtılıp değerlendirilmiş, ikinci bölümde ise dergilerde yer verilen çocukluk, insan, eğitim ve değer anlayışları incelenmiştir. Üçüncü bölümde de, söz konusu çocuk dergilerinde yer alan öğretim konuları sistemli şekilde belirlenip değerlendirilmiştir. Bu bölümde ayrıca dönemin siyasal, sosyal, ekonomik ve ahlaki sorunları çocuk dergilerine yansıyış biçimleriyle belirlenerek ve çocuklar üzerindeki etkileri açısından değerlendirmelerde bulunmuştur.

Eğitim Hareketleri Dergisi (1955-1980)'ni eğitim sorunları açısından inceleyen Güçlü (2011), araştırmasında içerik analizi yöntemini kullanmıştır. Güçlü, bu araştırmasında dergide; eğitim politikası, özel eğitim, örgün eğitim (okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite), öğretmenlik mesleği, eğitimde ölçme ve değerlendirme, psikolojik danışma ve rehberlik, eğitim yönetimi ve denetimi, halk eğitimi, eğitim programları ve gençlik sorunları alanlarında eğitim sorunlarına ulaşmıştır.

İş ve Düşünce Dergisi'ni eğitim sorunları açısından inceleyen Yılmaz (2011), araştırmasında içerik analizi yönteminin kategorik değerlendirme tekniğini kullanmıştır. Yılmaz dergide; eğitim- kültür politikası, öğretmenlik mesleği, örgün eğitim kademelerinden ortaöğretim ve yükseköğretim kademeleri, eğitim programları, eğitim yönetimi, halk eğitimi ve özel eğitim alanlarında eğitim sorunlarına ulaşmıştır.

Özdemir (2004), “1911-1931 Yılları Arasında Yayınlanan Türk Yurdu Dergilerinde Gelişen Eğitim Anlayışı ve Cumhuriyet Dönemine Etkisi” isimli araştırmasında “1. Millet ve milliyetçilik kavramları geçmişte ne ifade etmiştir? Bugün neyi ifade etmektedir? 2. Dünyada ve Türkiye'de milliyetçilik fikrinin gelişimi nasıl olmuştur? 3. Türkçülük ve bu fikrin gelişimini destekleyen dernekler nelerdir? 4. Türk Yurdu dergilerinde eğitimin yeri nedir? 5.

Bu görüşler Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitim politikalarını nasıl etkilemiştir?" sorunların cevaplarını aramıştır.

Araştırmasında Tercüman Çocuk ve Milliyet Çocuk Dergileri inceleyen Sarı (2005), "Bugünün küçüğü yarının büyüğüdür" ilkesiyle hareket eden dergilerde, dönemin eğitim sorunları, öğretim konuları, dönemin siyasi yapısı, bilim ve teknoloji anlayışı, ulusal ve evrensel değerlere bakışı gibi konuların ön planda tutulduğu dile getirilmiş, ayrıca bu dergilerde dönemin eğitim anlayışı, çocukluk anlayışı ve siyasi- kültürel-ekonomik durumunu yansıtan önemli bilgilerin de yer aldığı belirtilmiştir.

Araştırmasında Ebe Sobe Çocuk Dergisi'ni ele alan Güler (2006), Ebe Sobe Dergisi'nin tam anlamıyla bir edebiyat dergisi olduğu söylenemeyeceğini şiir, masal, öykü, günlük gibi edebî türlerin yanında hem bilgi, hem interaktif bölümler, hem de oyun-eğlence unsurlarını içeren bölümlerin de bulunduğunu ifade etmektedir.

Doğan Kardeş Dergisi'nin 1-75. sayılarında yer alan metinleri tür, içerik ve anlatım özelliklerinin çocuk eğitime katkısı açısından inceleyen Eker (2006), Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan metinlerin çocukların bilişsel, toplumsal ve dil gelişimi ile ahlaki ve kişisel gelişimlerine olumlu katkılar sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

Doğan Kardeş Dergisi'nin 76-150. sayılarında yer alan metinleri tür, içerik ve anlatım özelliklerinin çocuk eğitime katkısı açısından inceleyen Yıldırım (2006), derginin dile özen gösterdiği gibi bilmece, bulmaca, film gösterileri, elişî çalışmaları, konserler, yarışmalar vb. çeşitli etkinlikler düzenleyerek çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimlerine destek olduğunu dile getirmektedir.

Türkiye çocuk ve ebe-sobe dergilerini edebiyat ve eğitim değerleri açısından inceleyen Kırış (2007), dergileri çocuk edebiyatının hedefleriyle örtüşüp örtüşmediği, çocuk edebiyatı türlerinde aranılan özellikleri taşıyıp taşımadığı, çocuk kitaplarını (dergilerini) inceleme ve değerlendirme planına uygunluğu, çocukların yaş seviyelerine, cinsiyetlerine ve ilgi alanlarına göre ne ölçüde seslenebildiği ve son olarak da edebiyat- eğitim ilişkisinden hareketle Türkçe dersinin ve Milli Eğitimin Genel Amaçlarına uygunluğu açısından incelemiştir.

Karacabey (1995), Gırgır Dergilerinin mevcut içerik kategorilerine dayalı olarak, yetişkinlerin siyasal ve toplumsal eğitimi sürecinde olası etkilerinin neler olabileceğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu amaç çerçevesinde 224 dergi içerik analizi ile incelenmiş, tüm dergiler; ekonomik yaşam, sosyal yaşam, siyasal yaşam: temel, hak ve özgürlükler, eğitim, spor, çevre, sanat, uluslararası ilişkiler, kamu yönetimi ve sağlık hizmetleri açısından incelenmiştir.

Yapılacak olan projede ise yaklaşık 30 yıl boyunca aralıksız olarak yayımlanan Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi'nin eğitsel açıdan araştırılması düşünülmekte, bu dergi ve yayımlandığı yıllar bakımından eğitim alanında görülen gelişmelerle bilgiler verilmesi hedeflenmektedir.

Siyasal, sosyal, eğitim gibi birçok alanda değişimin başlangıcı olarak kabul edilen Tanzimat döneminde ilk olarak görülmeye başlanan süreli yayınların günümüze kadar çeşitli isimler altında yayımlanmaya devam ettiği görülmektedir. Eğitimde yenileşme düşüncesinin geliştiği ve yeni eğitim düzenlemelerinin ve uygulamalarının gerçekleştiği bu süreçte değişiklikler eğitimle sınırlı kalmamış, sosyal yaşamda bir hareketlilik ve kültürel alanda da bir canlanmaya neden olmuştur. Kültürel canlanmadaki en belirgin gelişme süreli yayınların yaygınlaşmasıdır. Süreli yayınların eğitsel işlevi bu dönemde ortaya çıkmıştır.

Bilimsel alanda üretilen bilgilerin kamuoyuna duyurulmasında dergilerin önemli rolleri bulunmaktadır. Dergiler içinde yaşadıkları zamanı canlı olarak aktardıkları için aynı zamanda tarih için de aydınlatıcı bir rol üstlenmektedirler. Bu nedenle dergiler, eğitim tarihi araştırmalarında da önemli bir kaynak olma özelliği de göstermektedir. Çünkü eğitim tarihi araştırmalarında dönemin eğitim düşüncesi ve uygulamalarının aydınlatılmasında bu kaynaklara da başvurulmaktadır. Bu dergilerden birisi de Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi'dir.

İlk olarak Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Müsteşarlığı tarafından 1953 yılında çıkarılmaya başlayan dergi, 1982 yılına kadar yayımlanmayan devam etmiştir. Yaklaşık yirmi dokuz yıl yayım hayatına devam eden dergi aylık olarak düzenli bir şekilde yayınlanmıştır. Derginin yayımlandığı yıllar sadece Türk eğitim hayatında değil aynı zamanda sosyal, kültürel, siyasi ve ekonomik anlamda da büyük dönüşümlerin yaşandığı yıllar olarak dikkat çekmektedir.

Türkiye'de eğitim alanında yapılan araştırmalar her hükümet değişikliğinde eğitim politikasında da köklü değişikliklerinin yaşandığını göstermektedir. Hatta eğitim politikasında görülen bu köklü değişiklikler sadece hükümet değişikliklerinde değil aynı hükümet döneminde görev yapan Milli Eğitim Bakanları arasında da görülebilmektedir. 1953 ve 1982 yılları arasında Türkiye'de 33 kez Milli Eğitim Bakanı değişikliğinin yaşandığı görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı tarafından 1953 ve 1982 yılları arasında çıkarılan Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi, araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Araştırmada dergilerin tamamı içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Dergiler özellikle eğitsel açıdan değerlendirilmiş, Türk eğitim hayatına mesleki ve teknik öğretim açısından yaptığı katkılar ele alınmıştır.

Araştırmanın Amacı

Milli Eğitim Bakanlarının eğitim anlayış ve uygulamaları hakkında ayrıntılı bir şekilde bilgi edinmek önemlidir. Çünkü günümüz eğitim sorunlarına kalıcı çözümlerin getirilmesi; geçmiş dönemin iyi bir şekilde incelenmesi, hatalardan gerekli olan derslerin çıkarılmasını gerektirmektedir. Dergiler içinde yaşanan zamanı canlı olarak aktarması açısından ayrı bir yere sahiptir. Bu nedenle Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi'nin 1953 ve 1982 yılları arasındaki eğitim anlayış ve uygulamaları ile eğitim sorunları hakkında önemli bir kaynak olma özelliği göstermektedir. Yapılacak olan bu projede yaklaşık yirmi sekiz yıl yayın hayatına devam eden Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi'nin Türk eğitim hayatındaki yeri ve önemi hakkında bilgi verilmesi hedeflenmiştir. Bu hedef çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1.Derginin temel özellikleri ve çıkış amacı nedir?
- 2.Dergide mesleki ve teknik eğitimin önemine yer veren makalelerde ele alınan konular nelerdir?
- 3.Dergide mesleki ve teknik öğretim ile ilgili değişimi konu edinen makalelerde ele alınan konular nelerdir?
4. Dergide mesleki rehberlik ve okul yönetimi konusunu ele alan makalelerde ele alınan konular nelerdir?
- 5.Dergide mesleki ve teknik eğitim alanında yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerini konu alan makalelerde ele alınan konular nelerdir?
6. Dergide farklı ülkelerde görülen mesleki ve teknik eğitim anlayış ve uygulamalarını konu edinen makalelerde ele alınan konular nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Projede araştırılması düşünülen Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi 1953 ve 1982 yılları arasında yaklaşık 29 yıl kesintisiz olarak yayım hayatını devam ettirebilmiş bir dergidir. Derginin yayımlandığı yıllar; çok partili hayata geçiş ve ihtilal sonrası planlı kalkınma dönemlerini kapsamaları nedeniyle önemlidir.

Araştırmada Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi (1953-1982)'nin yayımlandığı yıllarda eğitim anlayış ve uygulamaları hakkında önemli bilgiler vermesi beklenmektedir. Elde edilen bu bilgilerin günümüz eğitim anlayış ve uygulamalarına ışık tutacağı, eğitim sorunlarına daha kalıcı çözümler üreteceği düşünülmektedir.

II. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Yapılacak olan bu araştırma, 1952-1980 yılları arasında yayım hayatını sürdüren Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi'nde yer alan makalelerin incelenmesine yöneliktir. Bu nedenle geçmişe yönelik olarak yapılacak olan bu araştırmanın verilerini toplamak için tarama modeli kullanılacaktır. Tarama modelinin temel özelliği, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımı olmasıdır (Karasar, 1999).

Araştırma, belge tarama yoluyla gerçekleştirilecektir. Ayrıca içerik analizi yöntemi de kullanılacaktır. Bu yöntem; sözel, yazılı ve diğer materyallerin içermiş olduğu mesajı anlam ve/veya dilbilgisi açısından nesnel ve sistematik olarak sınıflandırma, sayılara dönüştürme ve çıkarımda bulunma yoluyla toplumsal gerçeği araştıran bilimsel bir yöntemdir (Çebi, 2003; Gökçe, 2001).

2.2. Çalışma Evreni

Bu araştırmanın çalışma evrenini Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi oluşturmaktadır. 1953-1982 yılları arasında yayımlanan derginin sayılarının tamamına ulaşılmıştır. Dergilerin tamamı çalışma kapsamında ele alınacaktır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri belge tarama yoluyla toplanacaktır. Var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplama anlamına gelen belge tarama; belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsamaktadır (Karasar, 1999; Balcı, 2007). Bunun yanında dergide yer alan makalelerin incelenmesinde içerik analizi yönteminden de yararlanılacaktır. Araştırmada, veri analizi yönteminin altı basamağı uygulanacaktır. Bu basamaklar şunlardır:

- Problemin belirlenmesi,
- Evren ve örneklemin belirlenmesi,
- Araştırma kategorilerinin belirlenmesi,
- Kodlama cetvelini oluşturma,
- Kodlama cetvelini sına ve güvenilirliğini ölçme,
- Verilerin analizi ve yorumlama.

İçerik analizi tasarımında en zorlanılan yön, analiz edilmesi gereken kategorilerin veya değişkenlerin belirlenmesi ve tanımlanmasıdır. Analiz için seçilen değişkenler ile araştırmaya yön gösterecek sorular arasında kapsamlı bağlantıların kurulması önemlidir. Bunun yanında dönemin sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik açıdan tahlil edilmesi gerekli görülmüştür.

Çünkü derginin yayınlandığı yıllarda dönemin tahlil edilmesinin dergide yer alan makalelere ışık verebileceği düşünülmektedir.

2.4. Verilerin Analizi

Dergide yer alan makaleler araştırmanın amacına uygun olarak tarandıktan sonra eğitim sorunlarının işlendiği makaleler belirlenecektir. Belirlenen bu makalelerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılacaktır. İçerik analizinde incelenen konuya bağlı olarak farklı teknikler kullanılabilmektedir. Bilgin (2000)'e göre bu teknikler dörde ayrılmaktadır. Bunlar;

1. Frekans analizi,
2. Kategorik analiz,
3. Değerlendirici analiz ve
4. Olumsuzluk ya da ilişkisel analizdir.

Bu araştırmada araştırmanın özelliği gereği kategorik teknik tercih edilmiştir. Kategorik teknik, belirli bir mesajın önce birimlere bölünmesini ve ardından bu birimlerin belirli kriterlere göre kategoriler halinde gruplandırılmasını ifade eder (Bilgin, 2000).

III. BULGULAR

Bu başlık altında araştırmada elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular, araştırmanın alt amaçları çerçevesinde ele alınmıştır.

3.1. Derginin Özellikleri ve Çıkış Amacı İle İlgili Bulgular

Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi 1953 ve 1982 yılları arasında yaklaşık 29 yıl yayın hayatına devam etmiştir. Aylık olarak çıkan derginin ilk sayısı 1953 yılının Mart ayında yayımlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı tarafından yayımlanan derginin son sayısı 1982 yılında yayımlanan 348 sayılı dergidir.

Yaklaşık 29 yıl yayım hayatına devam eden dergi, en küçük köyden en büyük şehre kadar istenen kalkınmayı sağlayabilmek için köylüsünden kentlisine, her düzeyde insanı aydınlatmayı, geleceğin temini için çocuğun ve okulun ele alınmasını, kadının giyim, ev idaresi ve mutfağı, çocuk bakımı, iş görenlerin ise temiz, verimli iş görmelerini sağlayacak şekilde yetişmelerini temin etmeyi, kalkınmanın gerektirdiği insanın yetiştirilmesini amaçlamaktadır. Derginin çıkış amacı ve kapsamına 1953 Mart ayında çıkan ilk sayıda yer verilmiştir. “Başlarken” adlı yazıda yer verilen derginin çıkış amacı şöyledir:

“Memleketin, en küçük köyünden en büyük şehrine kadar, her köşesinin kalkınmaya, yenileşmeye, köylüsünden kentlisine kadar; her sınıf ve dereceden halkın aydınlanmaya ihtiyacı vardır. Geleceğin temini bakımından; çocuğun ve okulun ele alınmasına, kadının giyim, ev idaresi, mutfağı, çocuk bakımı; sanatkârın temiz verimli, anlayışlı ve kullanışlı iş görmesi yönünden yetişmesine lüzum vardır. Halkta teşebbüs fikrinin uyanması ile istihlakinin artmasına, servetinin devretmesine toprak altı ve toprak üstü kaynakların işletilmesine ve bunu temin edecek anlayışlı, münevver insana lüzum vardır.

Batı tekniğinin dev adımlarıyla ilerlediği zamanımızda, bu ihtiyacı hissederek ayak uydurmaya çalışmak kadar tabii bir şey tasavvur edilemez. En medeni insan seviyesine yükselmeyi ancak uydurulan bu ayağın şuurlu tedbirli, dikkatli ve milletimizin gıpta uyandıran evsafına, meziyetlerine uygun ve onlarla ahenkli atılmasında aranmalıdır.

Satın aldıklarımız çok defa mamul, sattıklarımız ise hammadde ve yiyecektir. Başka bir deyimle satın aldıklarımız daha çok, sattıklarımız da daha az insan emeği yüklenmiş maddelerdir. Sattıklarımıza emeğimizi kattırarak veya satın aldıklarımızı daha çok dayandırabilecek kimseleri yetiştirmeyi ancak, Mesleki ve Teknik Öğretim müesseslerinin atacağı adımla geliştirebileceğiz.

Yarının Türkiye'sini bu alanda ele alacak teknik elemanları yetiştirme, öğretim üyelerini hazırlama ve yurdun her tarafına ulaştırma; aile ve idare, yaşama, bakım işlerini düzenleme, geri kalmış mıntikalardaki halkı tekniğin icaplarından faydalandırma; imar, planlanmış bir ticaret ve endüstrinin insan bakımından temelini kurma, mahalli sanatları ilerletme gibi her biri ayrı ayrı ve geniş birer mevzu teşkil eden bu işler Mesleki ve Teknik Öğretim Müesseselerimizin vazifeleridir.

Dergimiz bu davayı açıklamada vasıta olacak, bu açıklamayı vereceği örneklerle ispata çalışacak, memlekete yayılan müesseselerin dışında kalanlara da ulaşmaya gayret edecektir. Ev kadınına işini, öğretmene metodunu, sanatkâra, teknisyene ve öğrenciye yeniliği ve bilgiyi gösterecek her aydına münasebetini kesmeyeceği çevre bakımından faydalı mevzuları verecek olan derginin, her hususta gelişmesi okuyucusunun isteklerine karşı göstereceği. Gayretlere bağlıdır.

Bu arada birer hazine teşkil eden mahalli el sanatlarımızın nadide örneklerini bulup çıkarma ve bunları gerek memleket içine ve gerek dışına yaymada, bunlarla günlük yiyeceğini çıkarmak isteyenlerin daha çok yükselmelerine yardım etmede bu dergi vasıta olmaya çalışacaktır.”

Derginin ilk sayısındaki bu çıkış amacı incelendiğinde sadece eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlere, eğitim alanında çalışan aydınlara değil kalkınma için tüm ülkenin etkin hale getirilmesinin hedeflendiği görülmektedir.

3.2. Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi İle İlgili Bulgular

Dergide mesleki ve teknik öğretiminin önemini konu edinen makaleler incelendiğinde bu makalelerde; kalkınma ve eğitim arasındaki ilişki, sanayileşme ve mesleki eğitim, yer üstü ve yer altı kaynakların etkili bir şekilde kurulması için gerekli olan insangücünün yetiştirilmesi ve mesleki eğitim, kadının işgücüne katılması ve mesleki eğitim gibi konular üzerinde durulduğu görülmektedir. Bunun yanında dergide mesleki eğitimin karakter eğitimi üzerindeki etkisi de ele alınan konular arasındadır.

Candan (1960), mesleki öğretimle ilgili yapılan tanım farklılıklarına vurgu yapmakta, tanımların özelliklerine ve eksikliklerine yer vermektedir. Bu tanımlardan bir grup mesleki öğretimi işçilerin öğretimi veya yetiştirilmesi olarak tanımlamaktadır. Bu tanıma göre mesleki öğretim işçilerin öğretimi olarak fikir ayrılıklarının en önemli nedenlerinden birisinin kavramların tanımlarının farklı olarak yapılmasından kaynaklandığını belirtmektedir. Ona göre bu tanım sadece ilkçağlardaki mesleki derslerle genel derslerin bir usta öğretmen nezaretinde yapıldığı çıraklık programı için yeterlidir. Mesleki öğretim bir başka tanımda ise

el becerisini geliştirmek için yapılan tanımı ifade etmektedir. Bu tanıma göre mesleki öğretimin zihni faaliyetleri gerektiren işle ilgisi olmadığını göstermektedir. Yine mesleki öğretimle ilgili diğeri bir tanımda üretim öğretimidir. Buna göre kişi mesleki verimini iletirmek için bir bilgiyi öğrenme çabası gösteriyorsa mesleki öğretime dâhildir. Yine bu tanıma göre bir ders öğrencilerin mesleki bilgilerini arttırıyorsa mesleki bir derstir. Fakat mesleki öğretimle genel öğretim arasında amaç farklılığı bulunmaktadır. Bu nedenle bir kişi için mesleki olan bilgi bir diğeri kişi için olmayabilir. Genel öğretim, sadece mesleki öğretimle sınırlandırılmaz. Candan'a göre mesleki öğretim; bir meslek seçmiş ve bu meslek için hazırlanan erkek ve kız çocuklarının bu meslekte çalışabilmeleri, kendilerini bu alanda daha çok geliştirilebilmeleri için verilen eğitimidir. Candan bu tanımda mesleki öğretimin hem meslek öncesi hem de mesleğe başladıktan sonra verildiğı görülmektedir.

Dergide kalkınmanın gerektirdiğı insan gücünün yetiştirilmesinde mesleki ve teknik eğitimin gerekli olduğı vurgulanmıştır. Bu makalelerde teknolojinin kullanımı, kaynakların etkili olarak kullanabilmemiz için eğitim önemli görülmüştür. Önen (1976), dünya milletlerinin uygarlık ve özgürlüklerini endüstrileşme ve modern teknolojiyi uygulamak suretiyle sağladıklarını belirttiğı makalesinde Türk ulusu olarak endüstri ve teknolojiye gereken önemi vermemiz, insangücü ve doğal kaynaklarımızı etkili bir şekilde kullanmamız gerektiğini vurgulamaktadır. Ona göre bu zorunluluk sanayileşmede önemli bir unsur olan insangücünün yetiştirilmesini ve etkili bir mesleki teknik eğitimin uygulanmasını gerekli kılmaktadır.

Dergide Cumhuriyet dönemi başlangıcında ülkede sanayileşme hareketi başlamamasına rağmen ilgililerin mesleki ve teknik eğitime ağırlık verilmesi gerektiğı belirtilmekte ve 1923 yılında toplanan İzmir İktisat Kongresi'nde Atatürk'ün mesleki ve teknik eğitimle ilgili sözlerine yer verilmektedir. Atatürk kongredeki konuşmasında mesleki ve teknik eğitimin gerekliliğine değinmekte ilk ve ortaöğretimde mesleki eğitime gereken önemin verilmesi gerektiğini ifade etmektedir (Sevk ve İdare Dergisi, 1976).

Dergide ele alınan konulardan birisi de mesleki ve teknik öğretimin bir ülke için ne kadar önemli olduğı ile ilgilidir. Kılıç (1976), Milli Eğitim Bakanlığı'nın yatırımlarının dağılımı ve gerçekleşme durumunu incelediğı makalesinde 3. Beş Yıllık Kalkınma Planlarına atıf yapmaktadır. 3. Beş Yıllık Kalkınma Planının başlangıç yılı olan 1973 yılında okulların %60'ı genel, %40'ıda mesleki ve teknik öğretim okullarından oluşurken 3. Beş Yıllık Kalkınma döneminin sonu olan 1977 yılında okulların %55' genel, %45'ide mesleki ve teknik öğretim kurumlarından oluşması hedeflenmiştir. Ona göre kalkınmamızın gerektirdiğı orta seviyede nitelikli insan gücü yetiştirmek ve gençlerimizi belli mesleki bilgi ve beceriler ile

donatarak hayata hazırlamak için mesleki ve teknik öğretim yatırımları plan hedefleri doğrultusunda geliştirilememiştir.

Saydam (1961), ise gelişmiş ülkeler arasında yer alabilmek için mesleki ve teknik eğitimin gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Saydam, teknik öğretim okullarının gerekliliği ve önemini ele aldığı makalesinde ülke olarak gelişmiş ülkeler arasında yer almanın en önemli etkenlerin başında fen ve teknolojinin geldiğini belirtmektedir. Ona göre gelişmiş ülkeler fen ve teknoloji alanında geri kalmamak için yoğun çaba harcamakta, bu çerçevede teknik öğretime önem vermektedirler. Saydam'a göre teknik öğretimin başlıca yararları; endüstriyel, ekonomik ve sosyal olmak üzere üç açıdan ele alınabilir. Teknik okulların sergiler ve siparişlerle çevredeki sanatkârlara örnek olmaları, öğrencilerin yeni bilgilerle donatılarak iş hayatına kolay bir şekilde intibak edebilmeleri, yeni kurulan endüstri tesislerinde gerekli olan personelin sağlanması ve yetiştirilen yüksek teknik öğretim mezunları ile milli sanayinin korunması ve geliştirilmesi gibi yararlar endüstriyel yarar olarak ifade edilmektedir. Yeteneklerin geliştirilerek ülke ekonomisinde kullanılması ve böylelikle gelir kaynaklarının devamının ve gelişiminin sağlanması, mezunlar tarafından açılan işletmelerde insanlara iş verilmesi, mesleği olmayan kişiler için meslek kurlarının açılması ise teknik okulların başlıca ekonomik faaliyetleri olarak gösterilebilir. Gençlerin birer meslek sahibi olarak hayatta aktif rol almaları, yapmış oldukları iş ve elde ettikleri gelirle sağlam karakterli bireylerin yetiştirilmesi ise sosyal tesirler arasında gösterilmektedir.

Kadının iş hayatına katılabilmesi için mesleki ve teknik öğretimin gerekliliğine vurgu yapan makaleler de bulunmaktadır. Kız teknik öğretiminin gerekliliği üzerinde duran Kodamanoğlu (1954), batı medeniyetine yöneldiğimizden itibaren en buhranlı inkılapların konusunun kadın olduğunu belirtmektedir. Ona göre Türkiye nüfusunun erkek ve kadın sayısı bakımından oranı dikkate alındığında kadınların da üretime katılmasının bir gereklilik olduğunu belirtmektedir. Köyde bulunan kadınlar her ne kadar üretime katılsalar da bu genelde sadece 3-4 ay ile sınırlıdır. Şehirlerde ise ekonomik yapı kadını eve hapsedmiştir. Oysa ekonomik anlamda görülen gelişmeler kadının iş hayatına katılımını gerekli hale getirmektedir. Kodamanoğlu'na göre bu konuda mesleki ve teknik eğitime önemli görevler düşmektedir. Her şeyden önce kadınlara evde beslenme, yemek, sağlık gibi konularda bilgiler kazandırarak onların daha bilinçli olmaları sağlanabilir. Yine giyim ve döşeme konusunda da kadınlara önemli bilgiler kazandırılabilir. Fakat burada pahalı malzeme yerine daha çok yörenin özelliklerine göre malzeme seçilmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle kız enstitüleri giyim ve döşeme öğretiminde çevre şartlarını dikkate almalıdırlar. Kodamanoğlu'na göre burada önemli olan zevkli ama pahalı olmayan giyinmeyi sağlamaktır.

Rodoplu (1962), sanat enstitülerini yetiştirilen öğrenciler açısından ele aldığı makalesinde sanat enstitülerinin önemine değinmektedir. Ona göre günlük ihtiyaçlara cevap veren sanatkârı yetiştirmek toplum içinde var olan yeteneklerin kendi kaderlerine terkedilmesini engellemiştir. Kültürsüz sanatkâr sadece “zanaatkâr” kalmaya mahkûmdur. Rodoplu, sanat dallarının ayrı ayrı öğrenme metotları, öğrenim süreleri olduğunu belirtmekte, sanat enstitülerinde öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenme imkânı elde ederek disiplinli, olgun, kültürlü bir sanatkâr olarak yetiştiğini ifade etmektedir.

Dergide hayatın devamı için iş ve meslek hayatına dikkat çeken ve bu konuda mesleki eğitimin önemini ele alan makalelerde bulunmaktadır. Konu ile ilgili olarak Öztürk (1962), bu gün insanların daha fazla hayat mücadelesi verdiğini, bu nedenle insanların ve toplumların varlıklarını devam ettirebilmeleri için iş ve meslek sorunları üzerine eğilmeleri gerektiğini belirtmektedir. Ona göre 20. yüzyılda iş ve meslek sorunu sadece bireysel bir problem olmaktan çıkmış toplumsal ve ekonomik bir sorun haline gelmiştir. Bu nedenle meslek eğitimini sadece bireysel fayda getiren bir durum olarak ele almamalı toplumsal ve ekonomik açıdan da ele almak gerekmektedir. Öztürk, iş eğitiminin daha etkili olması, bireylerin sanat dallarında daha başarılı olmaları ve üstün niteliklere sahip sanatkâr olunabilmesi için mesleğe yöneltme sorununun daha ilkokuldan itibaren ele alınması gerektiğini belirtmektedir. Ona göre bu işi bilimsel olarak yapan meslek büroları kurulmalı, bu bürolarda çalışacak eğitimciler ve psikoteknikçiler öğrencileri yetenek ve ilgilerine göre yönlendirmede bulunma yanında meslek sevgisi konusunda da yardımcı olmalıdır. Çünkü bireyin hayatı boyunca uğraş vereceği mesleğinde tutunabilmesi, başarılı olabilmesi, yaşamını devam ettirebilecek değerleri kazanabilmesi ve sağlam bir mesleki kişilik kazanabilmesi için uygulanacak mesleki eğitimin oldukça önemi bulunmaktadır.

Gündüzalp (1959) ise el sanatlarının karakter eğitimi açısından önemine işaret etmektedir. Bu konuda 1932 yılında yaşamını yitiren Kerschensteiner’e sık olarak atıfta bulunmakta, onun karakter eğitimine ilişkin düşüncelerini aktarmaktadır. Buna göre örneğin demircilik, marangozculuk, çiftçilik gibi bir maddenin şeklini değiştirici ve toplum için faydalı herhangi bir el hüneri öğrenen insan, bu çerçevede sadece pratik zekâsını geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda özgeci duygularını ve özellikle iradesini de terbiye etmiş olur. Gündüzalp’e göre duygu ve irade eğitimi karakter eğitiminin önemli şartıdır. Fakat ona göre gelişigüzel öğrenilen el hünerinin sadece bir el hüneri olmaktan öte anlamı yoktur. Örneğin cahil bir marangoz ustasından çıraklık yoluyla öğrendiği sanatını sadece para kazanmak için kullanabilir. El işlerinin gerek zekâ gelişimine gerekse karakter eğitimine yardımcı olması için öğrenme kanunlarına uyularak bir ahlaki çevre içinde yapılması gerekmektedir. Bu ahlaki ve

sosyal çevre okullardır. Bu okullar ise özellikle sanat okullarıdır. Gündüzalp'e göre sanat okullarının ahlaki bir çevre haline getirilmesi için işin sosyal değerini belirtmeli, topluma olan katkılarından, insanın sadece geçimini sağlayan bir varlık değil manevi yönden de ihtiyaçları olan bir varlık olduğunun hatırlatılması vb. bilgiler de öğretilmelidir.

Ele alınan konulardan birisi de var olan vasıfsız işçilerin anacak iyi bir mesleki eğitimle nitelikli hale gelebileceği ile ilgilidir. Saylan (1966b), sanayide çalışanların dörtte üçünün vasıfsız işçi olduğunu ifade etmekte, bu çalışan kesimden istenen faydanın elde edilebilmesi için eğitime işaret etmektedir. İşçi niteliği aslında işsizliğin temel nedeni olarak görmek gerekmektedir. Ona göre kısa süreli mesleki eğitim kursları ilk etapta düşünülmesi gereken önemlidir. Saylan, İtalya ve Fransa örneklerini vermekte, Fransa'da 400, İtalya'da ise 2000 meslek kursunun açıldığını ve bundan çok sayıda yarar elde edildiğini belirtmektedir. Bu sistem milletlerarası çalışma Teşkilatı tarafından da benimsenmiş, İran, Mısır, Fas gibi geri kalmış ülkelerde de başarılı bir şekilde uygulanmıştır. Ülkemizde sanayide çalışan kesimin modern sanayinin ihtiyaçlarına cevap vermekten uzak olduğunu dile getiren Saylan, verimin azaldığını, dolayısıyla fiyatların da arttığını belirtmektedir. Ona göre verilecek olan eğitimin işgücünün teknik ve ekonomik gelişimi arttırması yanında sosyal yönden de önemli yararlar elde edilebilecektir.

3.3. Mesleki ve Teknik Öğretimde Değişimin Gerekliliği İle İlgili Bulgular

Dergide bu başlıkla ilgili makalelerde; pedagojik ve psikolojik araştırma sonuçlarının, kalkınma planlarının gerektirdiği hedeflere ulaşabilmek için gerekliliklerin, ihtiyaçlarda var olan değişmelerin, okul ve endüstri arasında istenen bağlantının kurulabilmesinin ve meslekler görülen değişikliklerin mesleki ve teknik eğitimde değişimin zorunlu kılındığı belirtilmektedir.

Mesleki ve teknik öğretimde bu günden farklı bir sisteme ihtiyaç duyulduğunu belirten Aslıer (1961b), yeni sistemin özellikleri hakkında bilgiler vermektedir. Öncelikle kadın ve erkek tüm insanlarımızı kabiliyetlerine uygun bir mesleğe yönlendirmenin gerekliliğine işaret eden Aslıer, yapılan tecrübeler ve psikolojik araştırma sonuçlarına göre meslek öğretiminin 15-16 yaşlarından önce başlamaması gerektiğini vurgulamaktadır. Gelişmiş ülkelerdeki uygulamalara da dikkat çeken Aslıer, bu ülkelerde ilköğretim süresinin uzatıldığını meslek öğretiminin böylelikle daha geç yaşlara bırakıldığını dile getirmektedir. Ülkemizde gençlerin büyük çoğu ilköğretim sonrası üst eğitim kurumlarına devam etmek yerine doğrudan işe başladığı için meslek eğitimine ilkökul sonrası başlamak gerekmektedir. Gençlere hangi mesleklerin öğretilmesi gerektiği sorusuna piyasa koşulları, ekonomik

hayatımızdaki el sanatları, kalkınma planları gibi konulara göre cevaplanması gerektiğini belirten Aslier, yetiştirilecek olan eleman sayısının iş hayatının ihtiyaçlarına uygun olması gerektiğini belirtmektedir. Ona göre gençlerin mesleklere yönlendirilmesinde bilimsel yöntemlerin dikkate alınması gerekmekte, pratik eğitim konusunun da iş yerlerine bırakılması ile Milli Eğitim Bakanlığı büyük bir yükten kurtulmalıdır. Yine gelişmiş ülkelerde olduğu gibi her iş yerinin yıllık cirolarına uygun bir şekilde meslek eğitimi giderlerine ortak edilmesi gerekmektedir.

Ülke kalkınmasında kabiliyetlere uygun meslek kazandırma anlayışını ele alanlardan birisi de Gündüzalp(1961b)'tir. Gündüzalp Türkiye'de mesleki ve teknik eğitimin yüz yıllık gelişimini değerlendirdiği makalesinde bazı olumlu gelişmeler yanında çok sayıda eksikliğe de değinmektedir. Mesleki ve teknik eğitim alanında çok sayıda eksiklik yanında çok sayıda insanın işsizliğine vurgu yapan Gündüzalp'e göre bu insanların tamamını kabiliyetlerine uygun bir iş sağlandığında ve buna yönelik yetiştirildiğinde ülkemizin 10 yıllık bir dönemde tıpkı Almanya gibi atılım yapacağını dile getirmektedir. Ona göre yapılması gereken, işsiz insanları gerekli işlere yönelik olarak eğitmektir. Bu ise, ancak, aydın sıfatını taşıyan insanların omuzlarında yükselen bir organizasyonun ödevidir. Buna göre her şeyden önce aydın zümrenin bu ödevlerini idrak edecek ve başaracak bir eğitim görmesine ihtiyaç vardır. Gündüzalp'e göre bunlara "kafanın emrinde çalışan el" in öpülecek el olduğu inancını kazandırmaktır. El işlerini hor gören anlayış çokta terkedilmiştir.

Eke (1972a) ise ülke kalkınmasında mesleki ve teknik eğitimin önemine işaret etmektedir. Ona göre mesleki ve teknik eğitim ülkenin ekonomik kalkınma planlarından ayrılmamalı, paralel olmalı, onunla kaynaşmalı ve ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Ekonomik kalkınma planları ve mesleki teknik eğitim aslında birbirilerini tamamlayan unsurlar olarak dikkat çekmektedir. Eke'ye göre bu nedenle mesleki ve teknik eğitim planlarının ekonomik kalkınmasını yürüten stratejisi uzmanları ile yapılması çok yararlı sonuçlar ortaya çıkarabilecektir. Ona göre aynı zamanda eğitim işinin sadece milli eğitim örgütünün omuzlarına yüklenilmesi yanlıştır. Sonuçlarından tüm iş, endüstri ve hizmet sektörlerinin yararlanabileceği bir kuruma ilgililerin ve çeşitli kuruluşların destek olmaları milli ve ekonomik bir görev olarak ele alınmalıdır.

Bütün gençlerin işin psikolojik anlamını öğrenmeye, değişik iş çeşitlerinin topluma olan yararlarını incelemeye ve kendilerini değişik iş alanlarında denemeye hakları bulunduğunu belirten Alkan (1972), aynı zamanda her gencin kendi yeteneklerini keşfetmek için eğitim plan ve programları üzerinde çalışmaya ve deneme niteliğinde bazı yaşantılar geçirmeye teşvik edilmelidir. Fakat ona göre gerçek böyle olmakla beraber gençlerin bu çeşit

yaşantılardan yoksun olarak yetişkinlik çağına girdiklerini ve sonuç olarak da kendisine uygun bir iş bulamadığına veya iş hayatına uyum sağlayamadığına şahit olunmaktadır.

Benderlioğlu (1978), mesleki ve teknik eğitim alanında görülen sorunları ve 1978 ve 1979 eğitim öğretim yılında yapılacak yeni uygulamaları ele aldığı makalesinde eğitim sistemi içinde mesleki ve teknik eğitimin güçlendiğini belirtmektedir. Ona göre mesleki ve teknik eğitim alanında bazı sorunlar görülmektedir. Yönetmelik sorunu, ek ders ücretleri sorunu, döner sermaye sorunu, ders kitapları sorunu, mesleki ve teknik okullarının meslek derslerinin okutulmasında ezbere ağırlık verilmesi, bakanlık içi işbirliği sorunu, bakanlık dışı sorunlar, öğretmen ve uzman sorunları bu sorunların belli başlılarındandır. Benderlioğlu bu sorunlar çerçevesinde 1978 ve 1979 eğitim-öğretim yılında yapılacak yeni uygulamalar hakkında da bilgiler vermektedir. Yönetmeliklerin yenilenmesi, okul yönetimlerine endüstri ile işbirliğinde bulunabilmeleri için daha fazla yetkinin sağlanması, okul döner sermayesinin eğitim-öğretimi birleştirecek şekilde uygulanması, okulların sabah yediden akşam 23'e kadar ve tam zamanlı olarak açık tutulması bu yeni uygulamalardan bazılarıdır.

Yalman (1957), 1956 yılında Türkiye'deki mesleki ve teknik öğretimi değerlendirdiği makalesinde mesleki ve teknik eğitimi denildiğinde ilk akla gelenin erkek ve kız sanat okulları olduğunu belirtmekte ve bu okulların yurt çapındaki sayılarının da 99'a ulaştığını belirtmektedir. Ev kadınlığı ve kadın sanatları sahalarında ülke çapında ihtiyaç duyulan elemanların yetiştirilmesi için kız sanat okulları ve enstitüleri ile terzilik ve sekreterlik okulları vardır. Yalman'a göre ülke çapında iş hacminin artması iş hacminin de artmasına neden olmaktadır. Ekonomik gelişmeler bilgili, uzman iş adamları talep etmektedir. Bankalar, esnaf teşekkülleri gibi yerler için de ticaret okul ve liselerinden yetiştirilmektedir. Mesleki ve teknik öğretimin yüksek kademesinde olup, normal yaşta öğrenci kabul eden müesseselerde kız ve erkek teknik öğretmen okulları, yüksek ticaret ve teknik okullarıdır. Yalman 1956 yılı itibariyle köy kurslarından ve şehirlerdeki kısa süreli ticaret ve sanat kurslarından da söz etmektedir.

Gürkan (1962) ise ticaret öğretiminde geleceğe yönelik bazı öngörülerde bulunmaktadır. Ona göre ticaret öğretiminin gelecekteki durumunu düşünürken öncelikle öğrenci sayısındaki artış dikkate alınmalıdır. Çünkü mali ve maddi tedbirler ancak bu bilgiye göre tespit edilebilmektedir. Ülke ihtiyaçlarına cevap verilebilmesi için müfredat, eğitim-öğretim tedbirleri de bu bilgilere göre olmalıdır. Gürkan bu makalesinde öğrenci sayısındaki artışın hesaplanmasında bazı yöntemler üzerinde durmaktadır.

Önal (1962) ise Türkiye'de ticaret öğretiminin nasıl olması gerektiği ile ilgili bazı öneriler getirmektedir. Bu öneriler şunlardır:

- Ticaretle ilgilenilecek olan bireylerde öncelikle ticaret ahlakının oluşturulması gerekmektedir.
- Ticaretle uğraşanlara, müteşebbis, ilerisini görebilen, hızlı ve isabetli karar verebilen insan vasfını kazandırabilecek bir program uygulanmalıdır.
- Genel menfaatlerin şahsi menfaatlardan daima üstün tutulması gerektiği anlayışı kazandıran bir eğitim uygulanmalıdır.
- Ticaretle uğraşacak bireyler için nezaket ve adabı muaşeret kurallarını verebilecek bir manevi eğitim programı uygulanmalıdır.
- Aynı zamanda mahalli ticaret örf ve adetlerine uyum sağlamayı kolaylaştıracak bir eğitim verilmelidir.
- Derslerin sadece teorik verilmesinden kaçınılmalı, ticaret hayatını okulda yaşatmalı, okul dışı ticaret hayatı ile ilişkiler geliştirilmelidir.

Ülkümen (1959), mesleki ve teknik öğretimin gelişmesi yolunda yapılan olumlu gelişmeleri ele aldığı makalesinde, cumhuriyetin kuruluşundan 1959 yılına kadar Türkiye’de kurulan okullar ve bu okullarla ilgili yapılan olumlu çalışmalardan söz etmektedir. Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren ülkenin teknik eleman ihtiyacını Maarif Vekâleti dolayısıyla Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı’nın tek başına karşıladığını her yıl artan bütçeyle 74 adet erkek sanat enstitüsü, 2 motor sanat enstitüsü, 1 kimya sanat enstitüsü, 1 mensucat sanat enstitüsü, 6 yapı enstitüsü, 1 matbaacılık okulu, 80 akşam erkek sanat okulu, 1 uygulamalı güzel sanatlar okulu, 18 tekniker okulu, 1 teknik öğretmen okulu ve 2 teknik okul açılmış, bu okullarda toplam 44500 öğrenci öğrenim görmüştür. Fakat mevcut okulların ihtiyaç duyulan teknik elemanı yetiştirmede yetersiz kaldığını belirten Ülkümen, bu ihtiyacın giderilebilmesi için daha fazla okul açılması ve daha fazla eleman yetiştirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Ona göre ülkenin işletmeleri, sanayi kuruluşlarının mesleki ve teknik öğretim kurumları ile işbirliklerinin geliştirilmesi, bu kuruluşların okul yapımı ve diğer giderler için maddi yardımlarda bulunmalıdır. Bunun örnekleri de görülmeye başlanmıştır. İlk olarak makine kimya endüstrisi kurumu ile Karabük demir ve çelik işletmesinin işbirliği çok olumlu sonuçlar vermiş, yine İstanbul Sanayi Odası ile yapılan işbirliği ile sonucunda çok sayıda okul açılmıştır.

Başgöz (1975), Afet İnan’ın makalesini sadeleştirerek verdiği çalışmasında cumhuriyet dönemi eğitim sistemi içinde mesleki ve teknik öğretimin gelişimi anlatılmıştır. Türkiye Cumhuriyetinin imparatorluktan el zanaatları seviyesini pek aşmamış bir sanayi hayatı almasını büyük bir şansızlık olarak değerlendiren Başgöz, Türkiye Cumhuriyeti’nin imparatorluğun ekonomik çöküntü yaşadığı bir dönemde kurulduğunu belirtmektedir.

Makalede 1930'lu yıllara kadar mesleki ve teknik eğitimin gelişmesi için yabancı uzmanlardan yararlanıldığı anlatılmakta, fakat 1940 yılına kadar bu alanda önemli bir başarı elde edilemediği belirtilmektedir. Teknik öğretim için 1935 yılı oldukça önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu yılda Milli Eğitim Bakanlığı sanat okullarının masraflarını kendi bütçesi içine almıştır. Böylece mali durumda bir düzelme söz konusu olmuştur. Makaleye göre dünyada olduğu gibi Türkiye'de de sanat okulları hareketi ülkede ciddi bir sanayi hareketinin özlemine çekmiştir. 1940'lı yıllara doğru devlet eliyle sanayinin kurulmaya başlanmasından sonra sanat eğitimi de gelişmeye başlamıştır. Ülkenin sanayisi yetişmiş eleman ihtiyacı duymadan sanat okullarını geliştirmek mümkün olmamıştır. Kız sanat okulları hakkında da bilgiler verilen makalede bu okulların daha çok büyük şehirlerde açıldığı, programlarında köy kızları için bir çalışmanın bulunmadığı vurgulanmış, Türkiye'de köy kadınlarının sanat eğitimini amaçlayan bir çalışmanın kurslar ve köy enstitüleri aracılığıyla ancak 1940 sonrasında mümkün olduğu belirtilmiştir.

Çelik (1962) ise Erkek Sanat Enstitülerindeki atölye çalışmalarının nasıl daha verimli hale getirebileceği sorununu ele almıştır. Buna göre atölye öğretmenleri diğer öğretmenler gibi çevreyi iyi tanımalı, plan faaliyetlerini buna göre yapmalıdırlar. Çevrenin ihtiyaçlarına cevap verebilecek, moda ya uygun, estetik değere sahip, herkes tarafından kullanılacak vasıfta iş resimleri tasarlayıp çizmek ve öğrencilerine bu işleri yaptırmak gerekmektedir. Ona göre bu iş kolay olmasa da en azından bir başlangıç yapıp öğrencilerin işe bağlanması sağlanabilir. Böylelikle iş daha kolay hale gelebilir.

3.4. Mesleki ve Teknik Eğitim Alanında Mesleki Rehberlik ve Okul Yöneticiliği

Bu başlıkla ilgili dergide ele alınan başlıca konular; okul içinde mesleki rehberlik faaliyetleri, mesleki rehberliğin eğitim sistemi ile bütünlüğü, mesleki ve teknik okulların yönetimi ile ilgili sorunlar, mesleğe yöneltme gibi konulardan oluşmaktadır.

Özdil (1960), rehberlik kavramı ve mesleki rehberlik konusunu ele aldığı makalesinde rehberlik kavramı ile ilgili yaşanan fikir karışıklığının; rehberlik terimini organize eğitimle aynı anlamda kullanma, rehberliği bireysel öğretim biçiminde anlama, rehberliği öğrenci işleri olarak görme ve rehberlik kavramını zihnen sağlıklı olma biçiminde anlaşılmasından kaynaklandığını belirtmektedir. Mesleki rehberliği ise ferde bir meslek seçmek, bu meslek için hazırlamak ve meslekte ilerle konusunda yardım olarak ifade eden Özdil, bu sürecin özellikle geleceği planlama ve bir iş sahibi olma bakımından bireylere en uygun kararı alma ve en uygun seçimi yapma konusunda yardıma bulunmaya amaçladığını ifade etmektedir. Ona göre mesleki rehberlik soyut bir şekilde düşünülmemeli, eğitim sisteminin bütünüyle ilgili

kılınmalı, eğitim programlarının ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmelidir. Gerekli mesleki rehberlik ve de gerekse mesleki eğitim okul hayatından iş hayatına başarılı bir şekilde intikal edebilmek için şart olarak görülmelidir.

Kamber (1976), mesleki ve teknik öğretim okullarının yönetiminin diğer okulların yönetiminden daha zor olduğunu belirtmektedir. Ona göre genel liselerde okul idarecileri ideolojik, eğitsel, sosyal çatışmalarla disiplini sağlamaya çalışırken mesleki ve teknik öğretim kurumlarında okul yöneticileri bu sorunlar yanında mali sorunlarla da ağır bir yük altına sokulmaktadır. Kamber, bu kurumlarda yöneticilik yapanların daha verimli olabilmeleri için bazı kolaylıkların sağlanması gerektiğini belirtmekte ve bir dizi öneriler getirmektedir. Bu okullarda yöneticilerin derse girmemesi ve yöneticilerin branşlarındaki öğretmenler kadar ek ders ücreti alabilmeleri, ödeneklerin zamanında ve kesinti yapılmadan bir seferde gönderilmesi, okulların istekleri dikkate alınarak bütçelerinin yapılması, okul için gerekli öğretmen, memur ve hizmetli ihtiyacının giderilmesi, okulda yapılacak harcama prosedürlerinin basitleştirilmesi bu önerilerin başında gelmektedir.

Abacıoğlu (1961), Cros'tan yapmış olduğu çeviride okul ve meslek seçiminde rehberliğin önemine değinmiştir. Ona göre yöneltme çalışmalarının okul seçimi ve mesleğe yöneltme cephelerini birbirinden ayırt etmek çok kolay değildir. Edebiyat ya da fen kolunu tercih etmek, genel lise ya da mesleki ve teknik liseyi tercih etmek aynı zamanda mesleki bir seçim yapmaktır. Çocukların okul seçimlerinde gelişim özelliklerin mutlaka dikkate alınması gerektiğini belirten Abacıoğlu, öğrencilerin eğitim hayatlarına ilişkin her seçimin başlangıçta okul, sonuçta da meslek seçimi anlamına geldiğini belirtmektedir. Ona göre okul ve meslek tamamen ayrılmadığına göre şöyle söylenebilir: Çocuğu yöneltme ve rehberlik, okulun ilk yıllarında psiko-pedagojik enformasyonun okulun son yıllarından ise pratik ve ekonomik enformasyonun temelini teşkil etmektedir.

Gürsel (1954 ve 1956), Türkiye'de mesleğe yöneltme çalışmalarının 1946 yılında başladığını belirtmektedir. Ona göre 1950 yılından itibaren her yaz tatilinde açılan mesleğe yöneltme kurslarına sanat enstitülerinden seçkin öğretmenler katılmış, mesleğe yöneltme kollarının sayısı kısa zamanda 65'e çıkmıştır. Sanat enstitülerine devam eden I. Sınıf öğrencilerinin sanat dallarına ayrılışları önem sırasına şu noktalara göre yapılmaktadır: Okulun ihtiyacı, kavrayış hızı (zekâ) ve mekanik kabiliyet testlerinin neticeleri, doktor görüşü, öğrencilerin istekleri, anne-baba meslekleri. Gürsel, 1953 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü'nde "Test ve Araştırma Bürosu" kurulduğunu ve bu büronun en önemli amaçlarından birisinin de seçme ve değerlendirme ile ilgili meselelerde okula yardımcı olunması olduğunu belirtmektedir.

Mesleğin kişinin toplum içindeki yerini tayin eden ve ona sosyal itibar sağlayan önemli bir unsur olarak gören Aktuğ (1978), Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre eğitim hizmetlerinin Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri, toplumun ihtiyaçlarına göre öngörüldüğünü, fertlerin eğitimleri süresince ilgi, istidat ve kabiliyetlerine göre program ve okullara yöneltileceğini belirtmektedir. Bunu gerçekleştirmek için mesleki rehberlik hizmetlerinin ilke olarak daha ilkokuldan itibaren davranış, bilgi ve yetenekleri ortaya çıkaracak şekilde düzenlenmesi benimsenmiştir. Ortaöğretim 9. Sınıfın yöneltmenin istasyonu olarak kabul edildiğini belirten Aktuğ, bu amaçla 9. Sınıfın tüm öğrencilerin devam edeceği bir sınıf olarak düşünüldüğünü, 10. sınıftan itibaren öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre program ve okullara yöneltmeleri öngörüldüğünü, fakat eğitimimizin henüz bu yapıya kavuşmadığını belirtmektedir. Ona göre öğrencilerin meslek seçmelerinde en önemli unsurlarından bir tanesi ilgi ve yeteneklerdir. Bu ilgi ve yeteneklerin ortaya çıkmasında gerek aile içinde, gerekse eğitim sistemi içinde gençlere bu yardımın yapıldığını söylemek zordur. Yine ona göre meslek seçmede önemli etkenlerden birisi de gençlerin meslekleri tanımalardır. Mesleklerin tanınmasında gençleri ve aileleri yanılgıya düşüren unsur mesleklerin seçildikleri anda toplumdaki durumlardır. Cazip olan mesleklere kısa sürede yığılmalar olabilmektedir. Aktuğ, ülkemizde mesleki rehberliğin etkin bir şekilde çalışamamasının 3 nedeni olduğunu ifade etmektedir. Bu nedenler;

- Eğitim kurumlarındaki mesleki rehberlik örgütlerinin yeterli bir seviyede kurulup işletilmemesi,
- İlgili kurumlarca meslek standartlarının, sınıflandırmalarının ve unvanlarının tespit edilememesi,

Gelecek yıllarda toplumun hangi meslek alanlarına ihtiyaç duyacağını tespit edilememiş olmaması gibi nedenlerdir.

3.5. Mesleki ve Teknik Eğitim Alanında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri İle İlgili Bulgular

Bu başlıkla ilgili ele alınan başlıca sorun ve çözüm önerileri; öğretmen ve bina eksikliği, sanayide eğitime yeterince önem verilmemesi, meslek okullarından mezun olanların rahat iş bulamamaları, genel ve meslek liseleri arasında öğrenci sayısı bakımından gerekli dengenin kurulamaması, meslek liselerinde öğrenci yeteneklerinin geliştirilmesi için gerekli ortamın sağlanamaması, meslek lisesi mezunlarının üniversiteye girememesi, iş gücü ve mesleki eğitim arasında yeterli ilişkinin kurulamaması, program ve ders kitaplarının ihtiyaçları karşılayamaması, kalkınma ve eğitim arasında yeterli ilişkinin kurulamaması, okullarda

yöneltme çalışmalarının yeterli bir şekilde yapılmaması, turizm öğretiminin sorunları gibi konular üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Develioğlu (1976), 1972-1973 eğitim öğretim yılına ait öğrenci, okul ve öğretmen sayılarına ilişkin rakamları aktardığı makalesinde mesleki ve teknik öğretim kademesinde toplam 734 kurum bulunduğunu, bu kurumlarda 212.162 öğrenci ve 10.204 de öğretmenin bulunduğunu belirtmektedir. Ona göre eğitim kurumu, öğretmen ve öğrenci sayılarında hızlı artışlar görülürken bazı alanlarda öğretmen sıkıntısı yaşanmaya devam etmektedir. Bu alanlardan birisi de mesleki ve teknik öğretim kademesidir. Develioğlu eğitim sorunlarının çözümünde de önemli bir noktaya işaret etmekte ve sürekli olarak çalışma ve uygulamalara sıfırsan başlamak yerine geçmişteki değerli çalışma ve uygulamalardan da yararlanılmasını gerektiğini belirtmektedir.

Mesleki ve teknik eğitimde öğretmen sorunundan söz eden bir diğer eğitimcimiz de Kodamanoğlu (1960)'dur. Kodamanoğlu, genel ve mesleki teknik öğretim alanında yeterli sayıda öğretmen bulunmadığı ifade etmekte, orta ve teknik öğretim okullarındaki öğrenci sayısı bir önceki yıla göre 50 binden fazla artmıştır. Ona göre gelecekte bu sorunların daha da artmaması için şimdiden gerekli çalışmaları yapılmalıdır.

Mesleki ve teknik öğretimin kuruluşundan bu yana birçok problemle karşı karşıya kaldığını belirten Kutlutaş (1976), yönetim, öğrenci sayısı, parasızlık gibi birçok sorunun çözüldüğünü, öğretmenlerin nitelik açısından daha da geliştirildiğini belirtmektedir. Fakat ona göre mesleki ve teknik öğretim alanının en eski meselelerinden olan ders ve kaynak kitap konusu hemen hiçbir dönemde çözüme kavuşturulamamış, hatta gelişen teknolojiye de ayak uyduramayarak mevcut durumunu da koruyamamıştır. Ona göre yurt içi ve yurt dışındaki gelişmeler karşısında yirmibeş yıllık geri kalmışlık endişe vericidir. Özellikle teknoloji ve sanayi ile ilgili iddialar taşıyan bu öğretim dalında değil yirmibeş yıl iki yıllık ihmaller bile kötü sonuçlar doğurabilir. Kutlutaş var olan kitapların 20-30 yıllık kitaplar olduklarını belirtmektedir.

Dergide “Sevk ve İdare” dergisinden alınan bir makalede sanayide eğitim konusu işlenmektedir. Bu makaleye göre cumhuriyet dönemi başından günümüze kadar kurulan hükümetlerin programlarında sanayide eğitim konusu bilinçli ve sistemli bir şekilde ele alınmamıştır. Yine dergiye göre ülkenin teknolojik yapısının bir başka açıdan görüntüsü olan işkollarına ilişkin mesleki yeterlilikleri gösteren bir meslekler rehberi de bulunmamaktadır. Bunun yanında ülkede uygulanmakta olan sanayide eğitim programlarının günün ihtiyaçlarından kaynaklamadığı da dergide dile getirilen konulardandır. Oysa dergiye göre sanayide eğitim uygulamaları ülkelerin özelliklerine uygun yasal düzenlemeler içinde

yürütülmekte, teknolojik gelişmeler sanayide eğitim programlarına yansımaktadır. Her ülke kendi ihtiyaç ve özelliklerine uygun bir eğitim modeli geliştirmek durumundadır. Başka ülkelerden alınan modellerin de ülkeye uygunluğuna dikkate edilmelidir (Sevk ve İdare, 1976).

Mesleki ve teknik eğitimin sorunları ile ilgili dergide ele alınan konulardan birisi de mezunların kolay bir şekilde iş bulamamalarıdır. Önen (1976)'e göre, Devlet Planlama Teşkilatı endüstri ile ilişkilerin kopuk olması yüzünden mesleki ve teknik eğitimin, öğrencileri yeterli derecede hazırlayamadığı görüşündedir. Yine endüstride işverenler mesleki ve teknik eğitimden mezun olanlara güven duymamaktadırlar. Önen'e göre mezunların teorik bilgilerine rağmen iş hayatının gereklerine uymamaları, sanayideki gelişmeleri izleyememeleri nedeniyle, iş piyasası, mesleki ve teknik lise mezunlarına işe girişte usta-ustabaşı statüsü vermemektedir. Bu nedenle bu okullardan mezun olan öğrencilerin iş içindeki statüsü düşük olmakta, daha az ücret almaktadırlar.

Özalp (1960), mesleki öğretim mi, yoksa akademik öğretim mi sorusunu ele aldığı makalesinde akademik eğitim gerektiren alanlar için barajlar oluşturarak belli sayıda öğrencilerin buralara alınması geriye kalan büyük kesimin de ülkenin ihtiyaç duyduğu ziraat ve sahalarında iş bulabilecek seviyede yetiştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Ona göre gelişmiş ülkelerde mesleki öğretim veren kurumlara devam eden öğrenci sayılarında önemli artışlar vardır. Batı ülkeleri ile komşularımızda bulunan okullara devam eden öğrenci sayılarını akademik ve mesleki öğretim veren okullara devam eden öğrenci sayıları açısından değerlendiren Özalp, Türkiye'de öğrencilerin %73,5'unun akademik eğitim veren kurumlara devam ederken ancak %13,7'sinin mesleki öğretim veren kurumlara devam ettiğini dile getirmektedir. Ona göre mesleki öğretim pahalı bir öğretim gerektirdiği için mevcut okullardan en iyi şekilde faydalanılmalı, batı ülkelerinde olduğu gibi mesleğe yöneltmenin 15 yaşından itibaren başlatılması gerekmekte, bu okulları genel kültür veren sınıflardan ayırarak sadece meslek ve sanat öğreten kurumlar haline getirmelidir.

Özap (1972), Türkiye'nin işgücü ihtiyacı mesleki eğitim arasındaki ilişkiyi incelediği makalesinde kız enstitüsü programlarının içine kapanık olması, piyasa koşullarından bağımsız olması nedeniyle ülke ekonomisinde etkili olmadığını belirtmektedir. Özalp bunun yanında ortaöğretim I ve ortaöğretim II. Kademeyi takip kapsayan 13-16 yaş arasındaki bireylerin %26'sının okullarda, geriye kalan ve 3,425 milyon genci kapsayan %74'lük kısmın ise okul dışında bulunduğunu belirtmektedir. Ona göre dışarıda kalan çok sayıda gençten istenen yararı elde edebilmek için bunların kısa süreli mesleki eğitim kurslarından geçirilmesi, ülke ekonomisinde etkili olacak bireylerin yetiştirilmesi gerekmektedir.

Aslier (1961a), Eğitim Milli Komisyon Raporu'nu mesleki eğitim açısından incelediği makalesinde raporun beklenen rapordan uzak olduğunu ifade etmektedir. Rapor, mevcut mesleki ve teknik okulların nitelikli eleman yetiştirmede eksikliğini ortaya koymakta, ziraat ve ticarete gerekli olan elemanlara yönelik mesleki ve teknik okulları belli bir plan ve programa bağlamanın gerekliliği üzerinde durmaktadır. Aslier, raporun bu önemli tespitten sonra sorunların; laboratuvar ve atölyedeki eksiklikleri, öğretmen yetersizliklerini, ders kitaplarındaki yokluğu gibi eksiklikleri gidererek çözebileceği düşüncesinin ise oldukça yanlış olduğunu ifade etmektedir. Ona göre ülkemizde mesleki ve teknik okullar açılırken ne gibi elemanlara ihtiyaç olduğu yönünde mutlaka analizlere ihtiyaç vardır.

Dergide ele alınan sorunlardan birisi de okullarda öğrencilerin yeteneklerin geliştirilememesidir. Gündüzalp (1961a), orta dereceli bir okuldan çıkmış olan öğrenci için üniversite kapısının kapalı olduğunu ifade etmektedir. Ona göre bu, önemli bir sorundur. Gündüzalp, ortaokuldan mezun olan öğrencilerin büyük çoğunluğunun liselerde öğrenim görme şansını bulamadığını buna da aslında gerek olmadığını belirtmektedir. Lisede okuma imkânı bulamayan öğrenciler doğrudan hayata atılıyor ve genellikle yeteneklerine uygun olmayan işlerde rastgele çalışmaktadırlar. Gündüzalp'e göre bu öğrencilerin yeteneklerine uygun işlerde çalışabilmesi için devletin gerekli olan önemleri alması gerekmektedir. Yine ona göre ortaokula dayalı meslek okullarına giren öğrenciler de bu okulları yeteneklerine uygun olarak seçmiş değildir. Çünkü okullarda henüz mesleki rehberlik istenen ölçüde değildir. Gündüzalp, çocukların yeteneklerinin geliştirilebilmesi, yeteneklerine uygun işlerde çalışabilmesi için bir takım önerilerde de bulunmaktadır. Bunlar, büyük şehirlerden başlamak üzere mesleki rehberlik bürolarının kurulması ve buralara hızlı bir şekilde uzmanların yetiştirilmesi, liseden mezun olan öğrencilerden diploma aranmaksızın sadece iyi bir sınavdan geçirilmiş olanlarını üniversiteye almak, ortaokul, lise ve dengi okuldan mezun olup kabiliyetli gençlerden ekonomik durumu zayıf olanları devletin desteklemesi, kabiliyetlerin desteklenmesi için normal okul dışında meslek kurslarının açılması ve köy çocuklarından yetenekli olanlarına üst eğitim kurumlarında eğitim alma hakkının sağlanmasıdır.

Sayar (1961), Türkiye'de mesleki ve teknik öğretimin 100. Yüzyılı münasebetiyle kaleme almış olduğu makalesinde meslek okulları mensuplarının üniversitelere girememesi sorununu ele almaktadır. Ona göre her ne kadar meslek okullarının kuruluş gayesi yükseköğretime öğrenci hazırlamak olmasa da bu okullara devam eden öğrenciler içinden genel kültür eksikliklerini kendi çabalarıyla gideren ve üniversite giriş sınavlarında lise mezunları ile yarışabilecek öğrenciler bulunmaktadır. Bu öğrencilerin üniversitelere giriş sınavlarına alınmaması meslek okulu mensupları için küçültücü, onur kırıcı bir durum ortaya

çıkarmaktadır. Sayar'a göre bazı ülkelerde mesleki ve teknik öğretim, genel ve klasik öğretimin içine alınmak suretiyle bu ikilik ortadan kaldırılmaktadır.

Özpirinç (1969), sanat enstitüleri ve kalkınma arasındaki ilişkileri araştırdığı makalesinde Türkiye'de var olan insangücü ve makine gücünü her yıl bütçeden ayrılacak belli bir miktar para ile kalkınmaya katkı sağlanıp sağlanamayacağını sorgulamaktadır. Fakat ona göre sanat enstitülerinde bazı sorunlar bulunmaktadır. Ona göre henüz enstitülerde her mesleğe göre pratik öğretimin gerektirdiği temel işlemler tam olarak tespit edilememiş, temel işlemlerin analizleri yapılamamıştır. Bu nedenle atölye öğretimi çok ilkel metotlarla, hatta metotsuz yapılmaktadır. Atölye öğretmeni öğrencisine hangi makinada hangi işleri öğreteceğini tam olarak planlayamamaktadır. Öğretmen kalabalık gruplar içinde bir yandan tehlikeli işleri yapma bir yanda da öğrenci disiplinini sağlama ve bir yandan da makinaları ve araç gereçleri tanıtmaktadır. Öğrencilere ise çok defa ellerine kalın bir demir verilerek ölçüye indirme gönyesine getirme işlemi yaptırılarak aylar geçirilir ya da ellerine birer takoz verilerek matkapla oyma ve testere ile de keserek pens yapmaya zorlanmaktadırlar.

Ercan (1973) ise mesleki eğitimde otomasyon konusuna dikkat çekmektedir. Ona göre hızlı teknolojik gelişmeler bazı mesleklerin parçalanmasına neden olurken bazı yeni mesleklerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Hatta bir düşünceye göre çocukluk çağında olan kişiler hiç bilmedikleri meslekler için hazırlanmak zorunda kalacaklardır. Bu nedenle Ercan, Otomasyon konusuna dikkat çekmektedir. Ona göre mesleki eğitime yöneltilen en önemli eleştirilerin başında henüz daha çocuklar mezun olmadan yetiştirildikleri işlerde değişimlerin olmasıdır.

Kamber (1973), mesleki ve teknik öğretimde görülen değişimleri ele aldığı makalesinde mesleki teknik eğitimde 100 yılı aşkın geçen zaman içinde kapasite, ara-gereç, öğrenci, makine ve teçhizat yönünden bir hayli gelişme sağlanmıştır. Fakat ona göre ilk kuruluş yıllarından itibaren kullanılan metot ve teknikler değişmemiştir. Fakat Amerika ve Avrupa ülkelerinde 100 yıllık süre içinde teknik yenilik ve ilerleme anlamında önemli değişimler olmuştur. Kamber'e göre kullanılan ders kitapları bile en az 26 yıl öncesinin teknik bilgisini içeren kitaplardır. Bu kitaplar yazılmadan önce batı ülkelerinde teknik en az 20 yıllık bir geçmişe sahip olduğuna göre elimizdeki kitapların en az 50 yıl öncesinin tekniği olduğu söylenebilir. Oysa ona göre bu tekniklerin çocuğu terkedilmiş ya da demode olmuştur. Bu nedenle batı tekniği bugünkü ileri hali ile okullarımıza girememiştir. Kamber yarışma usulü ile ders kitaplarının yazdırılmasına karşıdır. Ona göre kitaplar uzmanlardan oluşan komisyonlar tarafından yazılmalıdır.

Eke (1973), hızlı sanayileşmenin toplumda yaratacağı sosyal hareketlilik ve değişmelerin eğitimi de yakından ilgilendirdiğini belirttiği makalesinde eğitim sisteminin kalkınmayı desteklemesi ve hızlandırabilmesi için kalkınma hedefleri ve eğitim arasında ilişkinin kurulması gerektiğini dile getirmektedir. Bu ilişkiler milli eğitimin yeniden düzenlenmesini zorunu kılmaktadır. Öğretim programları öğrencilerin ferdi farklılıklarına cevap verebilecek esnekliğe sahip olmadıkları için çevrenin ekonomik özelliklerini dikkate almamış, öğrencilerde bazı meslek ve becerilere karşı sevi ve yönelme uyandıramamış, üst öğrenime devam edemeyecek öğrencilerin hayata uyumları kolay olamamaktadır. Okullarda uygulama ve deneyler istenildiği gibi yapılamadığı için dersler daha çok teorik bilgilerin aktarılması biçiminde olmaktadır. Bu nedenle başarı ve verim düşük olmaktadır. Üniversitelere girme şansı veren okullar sadece liseler olduğu için meslek liselerine gelen öğrencilerin seviyesi oldukça düşük kalmaktadır. Meslek liselerinde eğitim devam ederken iş hayatı ile gerekli olan ilişkin kurulamaması, bu okuldan mezun olanlara sanayide iş verilmemesi, okullarda sanayideki gelişmeleri izlenememesi, mesleki ve teknik liselerden üniversiteye girmek isteyenlerin lise imtihanını vermelerinin şart olarak koşulması bu okulların çekiciliğini azaltmaktadır.

Karasar (1973), mesleki ve teknik eğitimde tam yıl çalışma esasını ele aldığı makalesinde bir eğitim-öğretim yılının 8 ay ve iki sömestre olmasını eleştirmektedir. Ona göre sekiz yıllık eğitimin bazı sakıncaları vardır. Her şeyden önce öğrenciler sen başında aldığı konuyu sene sonuna kadar bütünlük içinde takip edememektedir. Başarısız olan öğrencilerin 8 aylık dönemi yeni baştan yaşaması, başarısız öğrencilere sistemi daha uzun sürede bitirebilme şansı verilmesine rağmen üstün başarı gösteren öğrencilere kısa sürede bitirme imkanı verilmemesi, okulların yaz tatillerinde 4 ay kapalı tutulması formal olduğu kadar informal eğitimi de olumsuz etkilemesi, mesleki ve teknik lise öğrencilerin staj için sadece yaz tatilini tercih etmelerinin yığılmalara neden olması yine 8 yıllık eğitimin eksiklikleri olarak ortaya çıkmaktadır. Karasar'a göre mesleki ve teknik liseler 2 değil, 4 sömestre olarak yapılmalı, böylelikle tam yıl çalışma esası getirilmelidir.

Eke (197b), teknik eğitim konusunu milli eğitim reformu çerçevesinde değerlendirildiği makalesinde ortaöğretim çağındaki gençlerin ihtiyaçları karşılayacak şekilde teknik öğretime yönlendirilemediğini, teknik eğitime devam edenlerin ise meslekleri ile ilgili işlerde görevlendirilmedikleri, görevlendirilenlerin ise çok başarılı olamadıklarını belirtmekte, bu durumun bazı genel sebepleri hakkında bilgi vermektedir. Ona göre genel olan bu sebepler şunlardır:

- Teknik öğretimin felsefesi, teşkilatı ve eğitim sisteminin çağın şartlarına ve ülke gereklerine göre geliştirilememiş olması,
- Meslek değerlendirme ölçülerinin sistemli, bilgili ve bilinçli bir şekilde devlet ve aydınlar tarafından düzeltilememiş olmaması,
- İstihdam, ücret, unvan ve yetki politikasının, mevzuatın dünya standartlarına uygun ve ülke ihtiyaçlarını karşılayacak bir tutum ve anlayışla ele alınmaması,
- Teknik eğitim kurumlarına yeterince maddi ve manevi desteğin sağlanamaması,
- İlgili devlet örgütleri, endüstri kurumları, işveren ve diğer teşekküller arasında iyi bir koordinasyonun ve işbirliğinin sağlanamamış olmasıdır.

Mesleki eğitimi; birey, meslek ve öğretim-öğrenim sürecinden oluşmuş üç boyutlu bir bütün olarak gören Alkan (1972), kuruluşundan itibaren çeşitli aşamalar geçirmiş olan mesleki eğitim sisteminin istenen olgunluk düzeyine ulaşmadığını belirtmektedir. Ona göre özellikle 1960'lı yıllardan itibaren mesleki eğitime milli bir nitelik kazandırma yerine bu dönemde ayrı bir mesleki ve teknik eğitim bakanlığı kurma eğilimi, meslek liselerini klasik liselere benzetme gayreti, merkez örgütünün suni olarak genişletilmesi ve plansız okul açma uygulamalarının geliştiği görülmektedir. Sonuç olarak mesleki eğitimin çok düşük bir kesime düşük bir verimle hizmet ettiğini dile getiren Alkan, belirli bir mesleki politikamızın yokluğu, kanun olanaklarının yetersizliği, arz-talep dengesizliği, olumsuz değer yargıları, program ve metotların yetersizliği, örgüt ve personel sorunu gibi sorunlar nedeniyle mesleki ve teknik eğitimde köklü tedbirlerin alınması gerektiğini belirtmektedir.

Gündüzalp (1962), lise mezunlarının problemlerini ele aldığı makalesinde üniversite kapıları önündeki yığılmalar, her üniversite mezununun sadece devletten iş beklemesi, mezun olduğu alanın dışında bir işte çalışılması gibi konulara değinmektedir. O, bu makalesinde soruna ilişkin bazı çözüm önerileri de ortaya koymaktadır. Bu öneriler şunlardır:

- Ortaokul mezunlarının çoğunu bilgi ve kabiliyetlerine göre doğrudan iş hayatına sevk edecek önemlerin alınması, çıraklık kurumunun yasal bir temele bağlanması.
- Akademik olarak yetersiz olan öğrencilerin liselere kayıt yaptırmasının önüne geçilmesi.
- Yurt dışında yapılan araştırmalarda çocukların büyük çoğunluğunun kafa işinden ziyade el işlerinde daha çok kabiliyetli oldukları görülmüştür. Bu nedenle teknik okullara eskisinden daha fazla önem vermeliyiz. Bunun için yeterli bina, araç-gereç, atölye ve iyi öğretmenler yetiştirilmelidir.
- Liselere sadece akademik başarısı iyi olan öğrenciler alınıp bunların daha iyi yetişmelerinin sağlanması.

Dergide teknik okullardan mezun olup sanayide çalışanlara ilişkin sorunlara da yer verilmiştir. Saylan'(1966a)a göre ülkemizde gelişen ve daha fazla vatandaşı ilgilendiren endüstriyel hizmetler ve bu hizmetlerin problemleri ile ilgili bir düzenleme yapılamamıştır. Piyasanın her işi az çok becerebilen işçi tipi yerine belirli bir iş konusunda kalifiye eleman ihtiyacını ön plana getirmesiyle kalifiye işçi kademelerinin aklarının, sorumluluklarının belirlenmesi sorunu ortaya çıkmıştır. Ona göre yüksek mühendis ve mühendislerin kanuni yollarla tespit edilmiş olan durumları karşısında Sanat Enstitüleri, Teknik Okulları ve Teknik Öğretmen Okulları ile bunlara denk okul mezunlarının gerek devlet ve de gerekse özel sektörde birbirinden farklı şartlar altında hizmet görmekte, unvan, ücret ve sosyal hakları ortak bir düzene bağlı değildir. Ayrıca ona göre çırak okullarının batı anlayışı ile bir çıraklık eğitimi yapmamaları ve iş okullarını kapsayan bir çıraklık eğitiminin kanunen kurulmamış olmaması bu okuldaki mezun olanların işyerlerine olan intibaklarını güçleştirmektedir. Bunun yanında batıda her mühendisin yanında 2-3 bazı iş yerlerinde de 4-6 teknisyen bulunurken ve ülkemizde de tekniker okulların kuruluş amaçları bu olmasına rağmen işletmelerde bu değerli elemanların kullanılmasında birlik sağlanamamıştır.

Dergide ele alınan konulardan birisi de turizm öğretiminin sorunlarıdır. Akoğlu (1966), Türkiye'nin zengin bir turizm potansiyeline sahip olmasına rağmen hala turizmden ve fonksiyonlarından tam olarak faydalanamamasının en önemli nedenlerinden birinin akademik bir turizm öğretiminin ve uzman kadrolarından mahrum olması olduğunu ifade etmektedir. Ona göre akademik turizm eğitimi; bilimsel turizmle yakından ilgili olarak, turizm alanında idareci, uzman, öğretmen diğer bir ifadeyle turizmin üst tabakasını teşkil eden elemanlarını yetiştiren bir yükseköğretim tipidir. Bu tip bir yükseköğretim çerçevesinde turizmle ilgili yapılan araştırma sonuçlarından elde edilecek sonuçların turizm alanında kullanılmasıyla turizmden ülke kalkınmasında yararlanılabilir. Akoğlu'na göre bünyemize ve mevcut iktisadi-ticari bilimlere veren eğitim kurumlarımıza uygulanması en kolay bir akademik turizm eğitimi şu sorunların çözümlerine bağlıdır:

- Öğretim üyelerinin sağlanması gerekmektedir.
- Gerekli mali kaynaklar bulunmalıdır.
- Öğretim programlarının hazırlanması ve uygulanması gerekmektedir.
- Turizm ihtisas bölümünü bitirenlerin kamu ve özel işletmelerde iş bulup çalışabilme imkanı sağlanmalıdır.
- Turizm akademik eğitimi veren eğitim üyelerinin sorumluluğunda araştırma enstitülerinin kurulması ve araştırma sonuçlarından kamu ve özel sektör alanında yararlanılması gerekmektedir.

- Turizm sektöründe çalışanlar için akademi ve fakültelerde gelişim kursları açılmalı, bu kurslara ilişkin öğretim programları hazırlanmalıdır.

Par (1962), ilkokuldan sonra beş yıllık eğitimi kapsayan Erkek Sanat Enstitüsü mezunları ile ilgili kaleme almış olduğu makalesinde bu okuldan mezun olanların ancak yüzde 25'inin emeklerinin karşılığını alabildiğini diğerlerinin ya mesleklerindeki yetersizlikleri ya da iş alanı bulamamaları yüzünden devlet kapılarını aşındırdıklarını belirtmektedir. Yine bilgi ve istekleri dışında vekil öğretmenlik yapmak zorunda kalan yüzlerce erkek sanat enstitüsü mezunu bulunmaktadır. Ona göre ülke çapında elverişli bir ortam hazırlanmadan bu tip okulların sayısını arttırmak fayda değil zarar getirecektir. Par, Erkek Sanat Enstitülerine ilginin düşmesinin ana sebeplerinden birisinin bu olduğu kadar, bu okuldan mezun gençlere devletin ortaokul mezunlarına tanıdığı haktan fazla bir hak tanımamasının da etkili olduğunu belirtmektedir. O, Erkek Sanat Enstitülerinden beklentisini de ülkenin teknik kalkınmasına katkı vermesi olarak ifade etmekte, bunun da daha çok fabrikalarda usta ya da işçi olarak değil, özel teşebbüs eliyle ülkenin çeşitli ihtiyaçlarını karşılayacak iş yerlerinin kurulmasıyla mümkün olduğunu dile getirmektedir. Özel teşebbüste başarılı olunması ise her şeyden önce ülkede büyük sanayi merkezlerinin kurulması, zengin iş adamlarının sanat enstitüsü mezunları gençlerimizle birlikte çalışma fikrini benimsemeleri, bu alanda sermaye yatırımı yapmaları ile mümkün görünmektedir.

3.6. Farklı Ülkelerde Görülen Mesleki ve Teknik Öğretim Anlayış ve Uygulamalar İle İlgili Bulgular

Farklı ülkelerde uygulanan mesleki ve teknik eğitimle ilgili konuların daha çok Almanya, Amerika, Fransa, Hollanda, Avusturya, İsrail, Endonezya ve İran'da görülen mesleki ve teknik eğitimle ilgili olduğu görülmektedir.

Almanya'da mesleki ve teknik öğretim konusunu ele alan Aslier (1960), bu ülkede mesleki ve teknik eğitimin daha Bismark zamanında ciddi bir şekilde ele alınmaya başlandığını, çobanlık dâhil her türlü meslek için yetiştirme şartlarının mevcut olduğunu ifade etmektedir. Yetişmekte olan yeni nesillerin bir meslek öğrenmeden hayata atılmaları mümkün değildir. Eğer bir öğrenci 8 yıllık ilkokuldan sonra üniversite eğitime devam etmeyecekse sanat enstitüleri veya diğer meslek okullarına devam etmek zorundadır. Almanya'da tıpkı ilkokullar gibi meslek okullarına devam etmek kanuni bir görev olarak kabul edilmektedir. Çırakların devam ettikleri okullar ve kursların Almanya'da mesleki ve teknik öğretimin temelini teşkil ettiğini belirten Aslier, çırak olarak işyerine girebilmek için en az 8 yıllık ilkokulu bitirme şartının bulunduğunu belirtmekte, ilkokulu tamamladıktan sonra liseye

devam etmeyecek olan çocukların daha ilkokul 8. Sınıfta iken resmi iş kurumlarının laboratuvarlarında psikolojik araştırmalara tabi tutularak seçecekleri sanat dallarının kabiliyetlerine uygun olmalarına özen gösterildiğini ifade etmektedir. Psikolojik araştırmalardan sonra gideceği sanat Salı belli olan öğrenciler sağlık yoklamasından geçirilmekte, ilgili sanat salında çalışmaya bedenlen uygun olmasına özen gösterilmektedir. Çırakların işyerlerine dağılımları yılın belli dönemlerinde yapılmaktadır. İşyerleri her yıl birkaç ay önceden ne kadar çırak alabileceklerini iş kurumlarına bildirmektedirler. Çırak almak isteyen her işyerinin en azından usta diplomasına sahip bir uzmanı bulunmalı, alınacak çırak sayısı da bu işyerindeki kalfa sayısına bağlı olmaktadır. Örneğin bir matbaaya üç çırak alabilmek için bu işyerinde en az onbir kalfa bulunmalıdır. İşe başlamadan önce çırak olacak gencin velisi ve işveren arasında bir anlaşma imzalanmaktadır. Çıraklık ve kalfalık süreci ve mezuniyetleri hakkında da bilgiler veren Aslıer, kalfalıkla işin bitmediğini, beş yıllık kalfaların ustalık imtihanı sonrası usta olduklarını belirtmektedir. Bu sınava hazırlık için kurslar da mevcuttur. Devlet usta ve mühendisleri yetiştirmek için ihtisas ve teknik okullar açmıştır. Almanya’da ustalık belgesi alanlar müstakil işyeri açabilir ya da büyük fabrikalarda kısım şefliği yapabilirler.

Clawson (1960), Amerika’da ev ekonomisinin ekonomik gelişim üzerindeki etkisini ele aldığı araştırmasında genç kızların öğretiminde ev ekonomisi derslerine önem verildiğini belirtmektedir. Ona göre bunun bazı nedenleri bulunmaktadır. Genç kızlar okulu bitirdiğinde işi hazır olacaktır. Elde ettiği alışkanlıklarla evi ve ailesi için işini terk ettiğinde zorluk çekmeyecektir. Çocukları okul çağına geldiğinde yine eski işine dönme imkânı da elinde olacaktır. Ev ekonomisi üzerinde çalışanlara meslek hayatlarında geniş imkânlar ve çeşitli işler verilmektedir. Herhangi bir kimse ev ekonomisi üzerinde çalışıyor ve ev ekonomisini değerlendirmek istiyorsa ona istediği öğretim açık bulunmaktadır. Clawson ayrıca makalesinde, ev ekonomisinin Amerikan ekonomisi üzerine olan olumlu etkilerini ilgili rakamlarla açıklamaktadır. Ona göre kadınların ağır işleri azaltmak ancak metotlu çalışmalarıyla mümkündür. Bu konuda ev ekonomistlerine önemli görev düşmektedir.

Temiz (1959)’de Clawson’u destekler biçimde Amerika’da orta dereceli okullarda ev ekonomisine verilen önemden söz emektedir. Amerika’da istikbaldeki çiftçiler kadar aile kurucularının da önemli görüldüğünü belirten Temiz, cemiyetin esasını teşkil eden ailenin her bakımdan iyi yetişmesi, hayata hazırlanması ve topluma daha faydalı olmaları için ev ekonomisine önem verildiğini belirtmektedir. Ona göre ev ekonomisi okullarda ev ekonomisine önem verilip, hayatı okula sokmak, dersleri günün konularıyla işlemek ve yarının annelerine aile hayatında başarılı olabilmeleri için çalışılmaktadır. Amerika’da ev ekonomisi

eğitimi; gıda, giyinme, ev, kaynakların idaresi ve kullanılması, çocukların yetiştirilmesi, sağlığın korunması, her günkü sosyal ilişkiler ve aile içinde fert-grup ilişkileri, hayat faaliyetlerini kapsayan konuları kapsamaktadır. Anlaş (1966) ise Amerika’da mesleki ve teknik öğretimin gelişimini tarihsel olarak ele almıştır.

Üner (1961), Fransa’da mesleki ve teknik öğretim konusunu ele aldığı makalesinde, Fransa’da mesleki ve teknik öğretime devam etmek isteyen öğrenci velilerinin bu okullar tarafından hazırlanan broşürlerde çocuklarının özelliklerine uygun meslek belirleme merkezlerine başvurmalarını tavsiye ettiklerini belirtmektedir. Fransa’da ilkokulun son sınıfını bitirmek üzere olan öğrencilerin çıraklık merkezlerine kayıt ve kabulleri yapılmaktadır. Bunun yaş sınırı 14 olarak belirlenmiştir. Hatta bu kurumlara devam edecek öğrencilerin ilkokul bitirme diplomasına haiz olması mecbur değildir. Sadece akademi müfettişi kayıt kabul sırasında 14 yaşını henüz doldurmamış fakat ilköğretim bitirme sınavını başarılı olarak vermiş çocuklar için muafiyet tanıma yetkisine sahiptir. Çıraklık merkezleri kayıt ve kabullerini isteyen her bir adayı kabul etmek zorundadır. Sadece yer yeterli olmadığı takdirde bir giriş sınavı yapılmaktadır. Üner, burada en önemli özelliğin çocuklarını bu kurumlara kaydettirmek isteyen velilerin öncelikle çocuklarını kabiliyetlerine göre mesleğe yönlendiren merkezlere başvurduklarını ifade etmektedir. Bu merkezler velilere çocukların özellikleri ve meslekler hakkında bilgi verirler. Her il merkezinde bu merkezlerden bir tane bulunmaktadır. Üner makalesinde, çıraklık merkezleri, meslek kursları, teknik kolejlerin kayıt-kabul durumları, ücretleri, öğrenim süreleri gibi konularda bilgiler de vermektedir.

Katı (1977) ise Fransa’da heykel eğitimi ve uygulaması konusunu ele almaktadır. Ona göre Fransa’da heykel eğitiminin ve uygulamasının kaba İzgilerini Plastik Sanatlar Eğitimi ve Günün Plastik Sanatlar Uygulaması başlığı altında Kültü İşleri Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığının birlikte çizdikleri bir kültür politikası içinde bulunmaktadır. Dış ülkelerle sanatsal faaliyetleri düzenlemede üçüncü bakanlık olarak Dış İşleri Bakanlığı da devreye girmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı kendi yönünden plastik sanatlar eğitimi ilk ve orta dereceli okullardan başlamak üzere düşünür. Plastik sanatlar eğitimi veren yüksek dereceli okullar ise Kültür İşleri Bakanlığına bağlıdır. Bununla birlikte Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bazı özel ve resmi plastik sanatlar eğitimi veren kuruluşlar da vardır.

Zorlu (1961), makalesinde İsrail’de teknik öğretim konusunu ele almaktadır. İsrail’de ortaöğretim türlerini; 4 yıllık mesleki olmayan orta dereceli okullar, mesleki orta dereceli okullar ve tarım okulları olarak üçe ayıran Zorlu, mesleki orta dereceli okulları da yine 4, 3 ve 2 yıllık olmak üzere üçe ayırmaktadır. Mesleki orta dereceli okullara giriş için ise iki önemli şart bulunmaktadır. Bunlar; 8 yıllık ilkokulu bitirme belgesi ve 14-16 yaş arasında olma

şartıdır. Mesleki öğretim dairesi Çalışma Bakanlığı bünyesinde yer almaktadır. Zorlu, makalesinde İsrail’de sadece gençlerin değil aynı zamanda yetişkinlerin de sanat okullarında yetiştirilmesine önem verildiğini belirtmektedir. Ona göre İsrail’de yetişkinlere özgü 20 adet Sanat Dallarında Yetiştirme Merkezi bulunmaktadır. Zorlu, makalesinde ayrıca bina şartları ve öğretim programları hakkında da bilgiler vermektedir.

Dergide yer verilen ülkelerden birisi de İran’dır. Süresi 6 olan ilkokullardan mezun olan öğrencilerden üst eğitim kurumlarına devam etmek isteyen öğrenciler lise ya da meslek okullarına devam etmektedirler. Lise 3’er yıllık iki aşamada yapılmaktadır. İlk üç yıl ülkemizde olduğu gibi ortaokullara tekabül etmektedir. İkinci devrenin ilk iki yılı müşterek olup son sınıfta öğrenciler edebiyat, fen ve matematik kollarına ayrılmaktadırlar. İran’da teknik okullar derecelerine göre üçe ayrılmaktadır. Bunlardan zenaat okullarının (Amuzışgah-ı Hirfei) amacı nitelikli işçi yetiştirmek olup ilkokul mezunlarını kabul etmektedir. Sanat enstitülerinin amacı ise teknisyen yetiştirmek olup liselerin ilk devresini bitiren öğrencileri kabul etmektedir. Tahran politeknigi olarak ifade edilen üçüncü kategorideki okullarda ise muhtelif şubeler bulunmakta ve buraya sadece liselerin matematik şubesinden mezun olanlar alınmaktadır. 4 yıllık eğitimin verildiği bu kurumlarda ilk iki yıl müşterek ve teknik bilgilere, uygulamalı çalışmalara ayrılmıştır. Son iki yılda ise ihtisaslaşma görülmektedir. Bu okulun başlıca kolları şunlardır: Enstitü teknolojileri, ticaret ve muhasebecilik, enstitü elektro-teknik ve elektronik, inşaat enstitüsü, dokumacılık enstitüsü, enstitü mekanik, kimya enstitüsü ve maden enstitüsüdür. Dergide bu okulların kayıt-kabulleri, öğretmenleri, programları ve bütçeleri hakkında bilgilere de yer verilmektedir (Mesleki ve Teknik Öğretim, 1961).

Okman (1961) ise Avusturya’daki teknik ve sanat okullarını ele aldığı makalesinde bu kurumların son şeklini 1946 programları ile aldığını belirttiği makalesinde teknik ve sanat müesseselerinin; sanat okullarının yüksek bölümleri, ihtisas, makine ustası, inşaat ustası, ustabaşı okulları ve kurslarını kapsadığını belirtmektedir. Bu kurumlar hakkında bilgiler veren Okman, kadın mesleklerine ait öğretim kurumları hakkında da bilgiler vermektedir. Buna göre ev ekonomisine ait kadın meslekleri öğretim kurumları 4 okul tipine ayrılmaktadır. Bunlar; Bir yıllık ev ekonomisi ihtisas okulu, ev idaresi okulu, 3 yıllık ev ekonomisi okulu ve iktisadi kadın meslekleri yükseköğretim bölümleridir. Bunun yanında Okman, öğrenim çağındaki kişilere doğrudan sosyal işler alanında bir mesleğin özelliklerinin kazandıran sosyal işler öğretim kurumları, otelcilik okulları, meslek okulları, orta ticaret öğretim kurumları hakkında da bilgiler vermektedir.

Gökalp (1958), Hollanda’da gençlerin mesleki eğitimini ele aldığı makalesinde son yıllarda Hollanda’da bireyleri, çocukluktan itibaren sanayiye hazırlamak için bir mesleki

eğitim oluşturulduğunu dile getirmektedir. Ona göre çocuklar Hollanda’da İlkokulu bitirdikten sonra ya ortaokula ya da teknik okullara devam etmektedirler. Erkek çocuklar için teknik öğretimin en alt kademesini Küçük Teknik Okullar teşkil etmektedir. Bu okullar 2 yıllık eğitim vermekte, ilkokulu bitiren çocukların iki yıllık zorunlu eğitimlerini tamamlamalarına imkan vermekte, onlara mesleki bir eğitim vermektedir. Bu okullarda madeni eşya imaları, marangozluk, elektrikçilik, motor ve otomobil tamirciliği, tesviyecilik, demircilik, kurşun, çinko ve pirinç işçiliği ve boyacılığı öğretilmektedir. Çocuklar kabiliyetlerine göre bu mesleklerden birisini seçmektedirler. Fakat okullarda her mesleğe yer verilmemektedir. Hollanda’da ilkokul sonrası verilen bu meslek eğitiminde okullarda hangi iş kollarına yönelik kursların açılacağını mahalli şartlar belirlemektedir. Bu okullarda teorik ve uygulamalı eğitim verilmektedir. Bu okulların büyük kısmı özel teşekküllerce açılmakta, belediyelerin açtığı okullarda bulunmaktadır. Fakat özel teşekküllerce açılan okulların giderlerinin %70’ini devlet karşılamaktadır.

Şengel (1961), Endonezya’da mesleki ve teknik eğitim konusunu ele aldığı makalesinde teknik öğretimin Kültür ve Eğitim Bakanlığı’na bağlı olduğunu belirtmekte, mesleki eğitim müdürlüğünün de bakanlığın eğitim dairesi tarafından idare edildiğini ifade etmektedir. Bu daireye bağlı eğitim kurumları ise; çırak okulu, sanat enstitüsü, tekniker okulu, teknik öğretmen okulu, sanat enstitüleri öğretmenleri için yükseköğretim kurumlarıdır. Makaleye göre Endonezya’da ilkokul sonrası öğrenciler için iki yol bulunmaktadır. Bunlardan birincisi çıraklık diğeri de ileri eğitim kurumlarıdır. İleri eğitim kurumları da ortaokul ve sanat enstitüsü olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İleri eğitim kurumları arasında bulunan teknik öğretimin ilk aşamasını bu sanat enstitüsü oluşturmaktadır. Sanat enstitüsünü bitiren öğrencilerin tekniker okulu ile tekniker öğretmenliği okuluna devam etmektedirler. Şengel makalesinde bu kurumların programları ve giriş koşulları ile ilgili bilgilere de yer vermektedir. Temiz, makalesinde ev ekonomisi eğitimin veriliş biçimleri hakkında da bilgiler vermektedir.

IV. TARTIşMA VE SONUÇ

Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi 1953 ve 1982 yılları arasında yaklaşık 29 yıl yayın hayatına kesintisiz olarak devam edebilmiş ve özellikle 1950’den sonra Türk eğitim hayatına önemli katkılar yapmış bir dergidir. Dergide sadece eğitim alanında çalışan bilim adamlarının değil aynı zamanda öğretmen ve yöneticilerin yazı ve makalelerine de yer verilmesi etki alanını oldukça genişletme, sorunların yetkililere duyurulmasında önemli yararlar sağlamıştır. Bunun yanında dergide az da olsa çeviri makalelere yer verilmesi yurt dışında gelişmelerin aktarılmasında katkı sağlamıştır.

Dergide ele alınan mesleki ve teknik eğitimle ilgili konuların günümüz mesleki ve teknik eğitimle ilgili konulara ışık tuttuğu görülmektedir. Ele alınan başlıca konular; mesleki ve teknik eğitimin önemi, mesleki ve teknik eğitimde değişimin gerekliliği, mesleki ve teknik eğitimde mesleki rehberlik ve okul yöneticiliği, mesleki ve teknik eğitim alanında yaşanan sorunlar, farklı ülkelerde görülen mesleki ve teknik anlayış ve uygulamalarla ilgilidir.

Mesleki ve teknik eğitimin önemi ile ilgili makalelerde; kalkınma ve eğitim arasındaki ilişki, sanayileşme ve mesleki eğitim, yer üstü ve yer altı kaynakların etkili bir şekilde kurulması için gerekli olan insangücünün yetiştirilmesi ve mesleki eğitim, kadının işgücüne katılması ve mesleki eğitim, karakter eğitimi ve mesleki eğitim gibi konular üzerinde durulduğu görülmektedir.

Mesleki ve teknik eğitimde değişimin gerekliliği ile ilgili makalelerde ise; pedagojik ve psikolojik araştırma sonuçlarının, kalkınma planlarının gerektirdiği hedeflere ulaşabilmek için gerekliliklerin, ihtiyaçlarda var olan değişmelerin, okul ve endüstri arasında istenen bağlantının kurulabilmesinin ve meslekler görülen değişikliklerin mesleki ve teknik eğitimde değişimin zorunlu kılındığı belirtilmektedir.

Mesleki ve teknik eğitimle alanında yaşana sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili olarak; öğretmen ve bina eksikliği, sanayide eğitime yeterince önem verilmemesi, meslek okullarından mezun olanların rahat iş bulamamaları, genel ve meslek liseleri arasında öğrenci sayısı bakımından gerekli dengenin kurulamaması, meslek liselerinde öğrenci yeteneklerinin geliştirilmesi için gerekli ortamın sağlanamaması, meslek lisesi mezunlarının üniversiteye girememesi, iş gücü ve mesleki eğitim arasında yeterli ilişkinin kurulamaması, program ve ders kitaplarının ihtiyaçları karşılayamaması, kalkınma ve eğitim arasında yeterli ilişkinin kurulamaması, okullarda yöneltme çalışmalarının yeterli bir şekilde yapılmaması, turizm öğretiminin sorunları gibi konular üzerinde yoğunlaşıldığı görülmektedir.

Farklı ÷lkelerde uygulanan mesleki ve teknik öğretim ile ilgili makalelerde de; Almanya, Amerika, Fransa, Hollanda, Avusturya, İsrail, Endonezya ve İran'da gör÷len mesleki ve teknik eğitimle eğitim anlayış ve uygulamaları ele alınmıştır.

KAYNAKLAR

- Abacıoğlu, B. (1961). Okul ve Meslek Seçiminde Rehberlik, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 95, ss. 10-13.
- Akoğlu, T. (1966). Türkiye’de Akademik Turizm Öğretimi, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 155, ss. 28-29.
- Aktürk, H. (1978). Mesleki Rehberlik, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 302, ss. 22-25.
- Akyüz, Y. (2013). Türk Eğitim Tarihi, 24. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Alkan, C. (1972). Eğitim Reformu ve Mesleki, Teknik Öğretim, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı238, ss. 28-29.
- Alkan, C.; Doğan, H. Ve Sezgin, İ. (2001). Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları, Ankara: Nobel Yayınları.
- Anlaş, İ. (1966). Amerika’da Mesleki ve Teknik Öğretime Bakış, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 156, ss. 10-14.
- Aslier, M. (1960). Almanya’da Mesleki ve Teknik Öğretim, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 89, ss. 27-31.
- Aslier, M. (1961a). Eğitim Milli Komisyonu Raporu ve Milli Eğitim, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 95, ss. 14-16.
- Aslier, M. (1961b). Meslek Öğretimi İçin Yeni Bir Sistem Kurmak İsterdik, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 102, ss. 3-6.
- Balcı, A. (2007). Sosyal Bilimlerde Araştırma, 6. Baskı, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Başaran Taş, E. (2008). Türkiye’de Çocuk Dergilerinin Çocuk Eğitimine Katkısı ve Milliyet Kardeş Dergisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Başgöz, İ. (1975). Türkiye Cumhuriyeti Eğitimi İçinde Mesleki ve Teknik Öğretim, *Mesleki ve Teknik Eğitim Dergisi*, Sayı 273, ss. 28-32.
- Benderlioğlu, B.(1978). Mesleki ve Teknik Öğretimde 1978 ve 1979 Ders Yılında Yeni Uygulama, *Mesleki ve Teknik Eğitim Dergisi*, Sayı 305, ss. 16-25.
- Bilgin, N. (2000). İçerik Analizi, İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Candan, N. (1960). Mesleki Öğretimde Kavram ve Problemler, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 91, ss.36-37.
- Clawson, A. H. (1960). Ev Ekonomisinin İktisadi İnkişafı Üzerinde Ehemmiyeti, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 90, ss. 18-20.

Çebi, M. S. (2003). İletişim Araştırmalarında İçerik Çözümlemesi, Ankara: Alternatif Yayınları.

Çelik, A. (1962). Erkek Sanat Enstitülerinin Atölye Çalışmalarında Verim Nasıl Arttırılabilir?, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı: 115, ss. 40-41.

Develioğlu, A. S. (1976). Milli Varlığımız ve Kalkınmada Eğitim, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 276: 27-32.

Eke, K. (1972a). Mesleki ve Teknik Eğitimde İşbirliği ve Koordinasyon, *Mesleki ve Teknik Eğitim Dergisi*, Sayı 231, ss. 48-49.

Eke, K. (1972b). Milli Eğiti Reformu ve Teknik Eğitim, *Mesleki ve Teknik Eğitim*, Sayı 238, ss. 13-14.

Eke, K. (1973). Milli Eğitim Reform Stratejisi ve Teknik Eğitim -Özet-, *Mesleki ve Teknik Eğitim*, Sayı 244, ss. 2-3.

Eker, N. (2006). Doğan Kardeş Dergisi'nde Yer Alan Metinlerin Tür, İçerik Ve Anlatım Özelliklerinin Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi (1-75. Sayı), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Ercan, F. (1973). Otomasyon ve Mesleki Eğitim, *Mesleki ve Teknik Eğitim*, Sayı 241, ss. 6-7.

Gökalp, A. S. (1958). Hollanda'da Gençlerin Meslek Eğitimi, *Mesleki ve Teknik Eğitim Dergisi*, Sayı 61, ss. 36-39.

Gökçe, O. (2001). İçerik Çözümlemesi, 3. Baskı, Konya.

Gurbetoğlu, A. (2007). II. Meşrutiyet Döneminde Yayımlanan Çocuk Dergilerinin Eğitim Açısından İncelenmesi (1908-1918), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi, Ankara.

Güçlü, M. (2011). Eğitim Hareketleri Dergisi'nin Eğitim Sorunları Açısından Değerlendirilmesi (1955-1980), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Güler, G. (2006). Ebe Sobe Çocuk Dergisi'nin Eğitim Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Gündüzalp, F. (1959). El Sanatları ve Karakter Eğitimi, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 82, ss. 4-5.

Gündüzalp, F. (1961a). Kabiliyetlerin Gelişimine İmkân Verelim, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 98, ss. 3-4.

Gündüzalp, F. (1961b). Yüz Yıldan Beri Nereden Nereye?, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 104, ss. 128-130.

Gündüzalp, F. (1962). Kabiliyetlerin Gelişimine İmkân Verelim, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı Sayı 111, ss. 7-8.

Gürkan, İ. (1962). Ticaret Öğretiminde Geleceğe Ait Tahminler, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı Sayı 111, ss. 31-32.

Gürsel, F. (1954). Türkiye’de Mesleğe Yönelme Faaliyetleri, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 15, ss. 4-5.

Gürsel, F. (1956). Türkiye’de Mesleğe Yönelme ve Psikoteknik Çalışmaları, *Mesleki ve Teknik Eğitim Dergisi*, Sayı 38, ss. 40-41.

Kamber, S. (1976). Endüstriyel ve Teknik Öğretimde Bugünkü Okul İdareciliği ve Mali Sorunlar, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 280: 20-21.

Kamber, S. (1973). Endüstriyel ve Teknik Öğretimde Bugünkü Okul İdareciliği ve Mali Sorunlar, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 243: 10-12.

Karacabey, M. (1995). Mizah Dergilerinin Halk Eğitimindeki Yeri ve Önemi: Gırgır Dergisi Örneği, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Karasar, N. (1973). Mesleki ve Teknik Eğitimde Tam Yıl Eğitim, *Mesleki ve Teknik Eğitim Dergisi*, Sayı 245, ss. 9-15.

Karasar, N. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi, 9. Baskı, Ankara: Nobel Yayınları.

Katı, A. (1977). Fransa’da Heykel Eğitimi ve Uygulaması, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 295, ss. 31-45.

Kılıç, E. (1976). Milli Eğitim Bakanlığı Yatırımlarının Dağılımı ve Gerçekleşme Durumu, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 280: 22-35.

Kırış, F. (2007). Türkiye Çocuk ve Ebe-Sobe Dergilerinin Edebiyat ve Eğitim Değerleri Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Kodamanoğlu, M. N. (1954). Kız Teknik Öğretime Dair, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 17, ss. 7-8.

Kodamaoğlu, N. (1960). Milli eğitimin Problemleri, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 91: 2-4.

Kutlutaş, H. (1976). Mesleki ve Teknik Öğretimin Problemleri “Ders Kitapları”, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 276: 41.

Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi (1961), İran'da Mesleki ve Teknik Öğretim, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı: 98, ss. 6-12.

Okman, N. (1961). Federal Avusturya Teknik ve Sanat Öğretim Müesseseleri, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı: 99, ss. 11-14.

Öğüt, N. (2006). Eski Harfli Çocuk Dergilerinden Yeni Yol Dergisinin Çocuk Eğitimindeki İşlevi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Önal, N. (1962). Türkiye'de Ticaret Öğretimi Nasıl Olmalıdır?, *Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunu*, Sayı 114, ss. 29 ve 46.

Önen, F. (1976). Kalkınma Planlarında Endüstriyel Mesleki ve Teknik Öğretim ve Sanayi İlişkisi, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 284: 22-28

Özalp, R. (1960). Meslek Tahsili mi? Yoksa Akademik Tahsil mi?, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 92, ss. 5 ve 11.

Özalp, R. (1972). Türkiye'nin Kalifiye İnsangücü İhtiyacı ve Mesleki Eğitim Sorunu, *Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunu*, Sayı 277, ss. 11-16.

Özdemir, Ö. (2004). 1911-1931 Yılları Arasında Yayınlanan Türk Yurdu Dergilerinde Gelişen Eğitim Anlayışı ve Cumhuriyet Dönemine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Özdil, İ. (1960). Rehberlik Kavramı ve Mesleki Rehberlik, *Mesleki ve Teknik Eğitim Dergisi*, Sayı 88: 5-8.

Özpirinççi, M. A. (1969). Kalkınmamız ve Sanat Enstitüleri, *Mesleki ve Teknik Eğitim Dergisi*, Sayı 199, ss. 19-23.

Öztürk, H. (1962). Meslek Eğitimin Önemi, *Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunu*, Sayı 113, ss. 3-4.

Par, A. Hikmet (1962). Erkek Sanat Enstitülerinden Beklediklerimiz, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı: 115, ss. 12-13.

Rodoplu, S. (1962). Sanatkâr ve Sanat Enstitüleri, *Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunu*, Sayı 111, ss. 6.

Sarı, H. M. (2005). Çocuk Eğitimine Bakış Açısı Yönünden Tercüman Çocuk ve Milliyet Çocuk Dergilerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Sayar, N. (1961). Geri Bir Zihniyetin Kalıntıları, *Mesleki ve Teknik Öğretim*, Sayı 104, ss. 12-14.

Saydam, N. (1961). Teknik Öğretim Okullarının Lüzum ve Faydaları, *Mesleki ve Teknik Öğretim*, Sayı 104, ss. 8.

Saylan, N. Dünder (1966a). Sanayide Teknik Elemanların Mesleki Problemleri, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 155, ss. 4-5.

Saylan, N. Dünder (1966b). Sanayide Teknik Elemanların Mesleki Problemleri, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 164, ss. 3-4.

Sevk ve İdare (1976). Sanayide Eğitim, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 281: 36-47.

Şengel, İ. (1961). Endonezya'da Mesleki ve Teknik Öğretim, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 102, ss. 13-17.

Temiz, T. (1959). Amerikan Orta Dereceli Okullarında Ev Ekonomisi, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 76, ss. 16-18.

Ülkümen, O. (1959). Mesleki Ve Teknik Öğretimin Gelişmesi Yolunda İleri Hareketler, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 75, ss. 31-32 ve 35.

Üner, Y. C. (1961). Fransa'da mesleki ve teknik öğretim, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 95, ss. 16-18.

Yalman, İ. (1957). Mesleki ve Teknik Öğretimin 1956 Yılı Sonunda Durumu, *Mesleki ve Teknik Eğitim*, Sayı 47, ss. 2-4.

Yıldırım, H. (2006). Doğan Kardeş Dergisi'nde Yer Alan Metinlerin Tür, İçerik Ve Anlatım Özelliklerinin Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi (76-150.Sayı), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Yılmaz, E. E. (2011). İş ve Düşünce Dergisi'nde Eğitim Sorunları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Zorlu, H. C. (1961). İsrail'de Teknik Öğretim, *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, Sayı 97, ss. 7-9.

